

EsB 74
Tab 3-8
RN-130

18-12-8=

~~Edm.~~

GEDANI,
AUTORIS TYPIS ET SUMPTIBUS.

Andr. Stuch delin. A. 1670. L. Visscher sculp. A. 1674.

Engraving text at the bottom of the page, likely a title or publisher's information. The text is faint and difficult to read, but appears to be arranged in a horizontal line within a decorative border.

JACOBI BREYNI
GEDANENSIS
EXOTICARUM
aliarumque
MINUS COGNITARUM
PLANTARUM
CENTURIA
PRIMA,

UNIVERSIDADE DE COIMBRA
JARDIM BOTANICO

cum
FIGURIS AENEIS SUMMO
studio elaboratis.

GEDANI.

Typis, sumptibus & in aedibus AUTORIS,
Imprimebat

DAVID-FRIDERICUS RHETIUS.

Anno clō. Iōc. LXXIIX.

24-5-

8

JACOBI BREYNI

GEDANENSIS

EXOTICARUM

MINUS

COGNITARUM

PLANTARUM

CENTURIA

PRIMA

MDCC

FIGURIS AUCTORIS

IN

GEDANI

Typis sumptibus et in aedibus AUCTORIS

typis

DAVID-FRIDERICI RHEITERS

Anno cl. lxxix.

ILLUSTRISSIMO

atque

EXCELLENTISSIMO DOMINO,

DOMINO

HIERONYMO

van BEVERNINGK,

TEILINGÆ TOPARCHÆ; IN-
CLYTÆ CIVITATIS GOUDÆ EX-
CONSULI; ACADEMIÆ LEIDEN-
SIS CURATORI; TOTIUS BELGII
FOEDERATI QVONDAM GAZA-
RUM PRÆFECTO FIDELISSIMO;
NUNC IN CONSESSU D. D. OR-
DINUM GENERALIUM ASSESSO-
RI DIGNISSIMO, SEPTEM LEGA-
TIONIBUS, NON MINUS AR-
DUIS, QVAM AUSPICATIS, CON-
SPICUO; NUNC DENUO IN
CONVENTU, QVI NOVIOMAGI
PACIS LEGIBUS CUM TOTIUS
FERE ORBIS EUROPÆI PRINCI-
PIBUS FACIENDIS INSTITUTUS
EST, OCTAVAM SEDULO OB-
EUNTI.

MÆCENATI SUO

LONGE GRATIOSISSIMO.

ILLUSTRISIME DOMINE,

GRATIOSISIME MÆCENAS.

Sapientissimus Ille totius Uni-
versitatis Conditor, sicuti in
rebus omnibus à se creatis,
non secus ac benignissimum
& munificentissimum Paren-
tem generi humano multifariam se exhi-
buit, ita cum primis etiam incomprehen-
sibilem ineffabilis Suæ Bonitatis copiam,
in Operibus die creationis tertio produ-
ctis, satis abundèque demonstravit. Quæ
Majestati Ejus Divinæ, infinito numero,
prudenter adeò & concinnè procreare
placuit, ut eorum multitudinem, diversa
genera, distinctas species & proprietates,
multiplices item virtutes & utilitates,
non absque admiratione ingenti, expen-
dentibus, summo cum stupore animi, unà
cum Rege & Prophetâ Davide excla-
mare liceat: QVAM AMPLA SUNT O-
PERA

DEDICATIO.

PERA TUA, O JEHOVA! QVAM EA
 OMNIA SAPIENTER FECISTI! QVAM
 PLENA EST TERRA POSSESSIONE
 TUA! Atque hoc eò magis, quòd in ho-
 rum infinito numero, gramen etiam vilis-
 simum, pedibus nostris obvium, Sapien-
 tiam æterni Creatoris imperscrutabilem
 manifestè ostendit, & luculentum fert
 testimonium, reverà esse Deum, qui il-
 lud tam mirabiliter creaverit, tam ele-
 ganter ornaverit, tamque sapienter con-
 servet, & florere, languescere, emori, ac
 rursùs progerminare faciat. Quin immò
 quælibet herba & flosculus nos quasi ac-
 clamat, digitumque intendit, ut sepositâ
 anxîâ & importunâ solitudine, fiduciã
 nostram in Deum, omnibus prospicien-
 tem, devolvamus. Quemadmodum et-
 iam ipsa veritas, SALVATOR noster, ad
 Lilia agri, quæ neque fatigantur, neque
 nent, nec Salomon, Regum licet O-
 pulentissimus, cultûs sui splendore illa
 æquare potuit, nos manu ferè ducit, ut
 discamus ex iis, quantò majorem Supre-
 mum Numen curam habeat nostri, qui

DEDICATIO.

Lilia hodiè quidem virentia, sed postero die in clibanum conjicienda, longè superamus. Prætereà quoque multa Plantarum ac Florum genera, subitaneo suo interitu, vitæ labentis nostræ fugacitatem, mortisq; certitudinem; suâ per hiemem absentia, nostrâ vitâ functorum quietem; & suavi suâ, redeunte vere, propullulatione, certam à mortuis resurrectionem, nobis ob oculos ponunt; generatim verò pergratâ & amœnâ pulchritudine, ad sui Creatoris, utpotè, qui ea tam mirabiliter hunc in finem condiderit, ut per illa honoretur, laudes & gratias fundendas, nos invitant atque alliciunt. Quod fanè fateri mecum coguntur omnes omninò homines, inprimis verò, qui cortice saltem Studii Botanici minùs contenti, medullam illius summâ cum oblectatione accuratè rimantur. E cujus certè exercitio, proximè recensitæ & Divinæ plures aliæ **MEDITATIONES**, nec contemnendæ in vitâ humanâ conservandâ **UTILITATES**, summaque animi **DELECTATIO** & prolubium, petenda & haurienda sunt.

UTI-

DEDICATIO.

UTILITATES, quas in vitâ humanâ conservandâ præstat, quod concernit, cum eæ à Sapientissimo Regum Salomone (qui teste Sacro Codice, locutus est de Cedro montis Libani ad Hysopum, quæ egreditur è pariete, & cujus Libri de Naturâ & Facultate Herbarum magno cum dolore ac detrimento posterorum interiêre) à Theophrasto, Dioscoride, Plinio, aliisq; quàm plurimis profundæ Eruditionis Viris Plantarum naturam & virtutem explanantibus, non leviter & perfunctoriè, sed solidè & copiosè diductæ sint atque explicatæ, non est quod addam. Neque etiam de summis utilitatibus, quas aut ligna in exstruendis Navibus vasto ac tumultuoso mari fulcantibus, & Palatiis, Urbibus, Pagis ac tuguriis, inhabitationi commodis erigendis; aut Panis è frumento pinsitus & mensæ quotidiè obvius largiuntur, quidquam dicam, quoniam hæc omnia cuivis affatim sunt cognita. Certè, Flores amoenissimi, animum mirum in modum permulcentes, Gramina pergratâ viriditate suâ

ocu-

DEDICATIO.

oculos jucundissimè pascentia, Herbæ non solum jumentis pabula præbentes, & quicquid vasto hoc in Orbe vivit alentes ac fospitantes, sed etiam, ceu fulgida & venusta cum hilaritate micantia sidera, coelum, veluti currum pensilem argento obducti clavi, summâ cum magnificentia & majestate splendidè ac incomparabiliter ornant; ita tellurem tam ineffabili pulchritudine, gratâque amoenitate vestientes & condecorantes; id merentur, ut unicus terræ decor & toga quædam talaris jure dici debeant. Quod à veritate minùs abesse exinde fiet manifestum, si consideretur, quàm informe, quàm triste, quàm rude ac vastum Chaos hic terrarum Orbis esset, si pulcherrimâ suâ, omnivariis floribus longè artificiosius (quàm quod Apellis & omnium qui unquam fuerunt, pictorum penicilla imitari valuerunt) interstinctâ & decorâ veste ac tapete privaretur nudusq; appareret; quâ tamen à Creatore suo munificentissimo & liberalissimo, tam ornatè tectus, tam variè pictus, tamq; lautè, veluti opere

re

DEDICATIO.

re Phrygio baccatus, & tam svavi odore uberrimè imbutus est, ut omnium omninò hominum vires & facultates ad exprimendas venustates istas planè incomparabiles longè multoq; imbecilliores sint. O quàm amentes igitur omnes illi! qui pulcherrima hæc Dei dona & bona, planè inutilia & vana esse in animum inducunt, fannisque excipiunt, si quis eorum exercitio delectetur, aut de iisdem aliquid in publicam lucem producat: quasi verò Sapientissimus rerum Opifex eadem frustra creâffet; qui tamen, cuncta illa bona, immò optima esse pronuncians, hominem ad ea cognoscenda Sapientiâ instructum, omnium Dominum constituit, ut eorum usurâ in S. S. Nominis Sui gloriam gauderet & delectaretur. Quæ dona eximia proh dolor! foedissimo Protoplastorum lapsu ita perdita & amissa, ut quidquid scimus & cognoscimus, ex parte saltem & alterum alteri quasi confarcinando sciamus & cognoscamus.

DELECTATIONEM verò & gratam fatietatem in Exercitatione Botanicâ

)(*

ejus-

DEDICATIO.

ejusque culturâ existentem, multis verborum ambagibus explicare, planè supervacaneum duco. Nam qualis & quanta sit, inter alios Diocletianus Imperator, qui cum eâ Fasces commutavit & Diadema deposuit: Cyrus item Lydorum, & Evax Arabum, Reges; quorum Hic suâ manu Plantas in libro peculiari delineatas, Thesauri instar eximii, Neroni Romanorum Imperatori offerre non dubitavit; Ille autem, cui oblectamentum in Hortorum culturâ adeò ingens fuerat, ut etiam in votis unicè habuerit, quò sibi vitâ functo in Hortis, arboribus confitis fertilibus, justa fierent, abundè & clarè demonstrârunt. Ex Principum Christianorum numero idem egregiè comprobant Fridericus III. Gloriosissimus Imperator, qui in cognitione Stirpium adeò exercitatus fuit, ut Medicorum istis temporibus, in hâc arte pauci cum ipso comparari potuerint; & Maximilianus II. Imperator laudatissimus, qui non sinè summo studio & magnis impensis, varia fanè Plantarum Exoticarum genera,

*

DEDICATIO.

nera, Hortis suis intulit & coluit, atq; hanc
 infirmitatis suæ recreationem aliis longè
 anteposuit: nec non haud ita pridem, Se-
 renissimus Dux Aurelianensis, qui Studio
 Botanico adeò imbutus, atque expertus
 fuisse certò asferitur, ut Principem, post
 Salomonem, in hâc arte oculatiorem,
 Orbis terrarum nullum tulerit. Taceo,
 quòd adhuc hodie plurimi Magnates &
 Heroes Inclyti, Hortorum suorum multis
 Plantarum, Florum, Fruticum & Arbo-
 rum generibus confitorum ornatu, tan-
 quam per speculum prænitens oblecta-
 menta, ex hoc tam laudabili & Divino
 exercitio hausta, dilucidè exprimant atq;
 significant. Ipsam ILLUSTRISSIMAM
 VESTRAM EXCELLENTIAM vivum
 exemplum sisto, utpotè, quæ & tùm, cùm
 salutari Suo Regimine, Confoederatis Bel-
 gii Provinciis annos perquàm plurimos
 non sinè singulari laude Consiliis pariter
 ac Factis laudabili semper effectu Officia
 Sua præstitit, Pacemq; almam, Divinâ fa-
 vente Gratiâ, cum omnium piorum ac
 pacis amantium gaudio & oblectatione

DEDICATIO.

fæpissimè procuravit; (quemadmodum id imprimis ex conspicuis atq; arduis Legationibus, Londinensi, Bredanâ, Aquisgranensi, Clivicâ, Coloniensi, &c. quas ILLUSTRISSIMA EXCELLENTIA VESTRA cum inæstimabili Patriæ emolumento ac famâ immortalis Nominis, fidelissimè peregit, luculenter patet) & jam quoque resumendo Neomagi Universale illud, quod nuper Coloniæ Agrippinæ non successit, Pacis Negotium, non sinè proprio virium facultatumque dispendio, totius Europæ salutem ac quietem unicè intendit: in laudabili tamen Divinorum Operum Meditatione & exercitatione gratam animi Sui Publicis negotiis delassati oblectationem, suavissimam quietem ac refocillationem quæsit, atque adhuc quærit. Et fanè quantum sibi ILLUSTRISS. EXCELL. VESTRA in Divinâ hâc Scientiâ experientiam acquisiverit, vel solus ILLUSTRISS. EXCELL. VESTR. Hortus abundè testatur, quippe qui mirabilium ex omnibus Orbis terrarum partibus congestarum
Plan-

DEDICATIO.

Plantarum abundantiam ita excellit, ut omnium spectantium oculis non nisi ingenti cum stupore sese lustrandum exhibeat.

Recensitæ supra tres UTILITATES illæ, Divina nempe & Sacra ad DEI TER OPT. MAX. gloriam animique salutem spectans MEDITATIO, sanitati & sustentationi hominis serviens UTILITAS; ac suavissima mentis summo cum prolubio DELECTATIO, è Botanicâ exercitatione & Plantarum culturâ emergentes, animi quoque mei inclinationem, quæ mihi velut ingenta à teneris ad rem Plantariam fuit, in dies foverunt, immò auxerunt. Factum est inde, ut præter Pietatis exercitium nullibi plenior recreationem, quàm in meditatione rerum ad Regnum Vegetabilium pertinentium, reperire potuerim. Ex quâ æterni Numinis Omnipotentiam, Sapientiam, Providentiam, Misericordiam, Amorem & Munificentiam tam luculenter mihi, postpositâ omni terrestrium rerum curâ, ob oculos posui, ac si cogitationes meas

DEDICATIO.

profundissimâ devotione in Sacris Elogiis
mirâ cum jucunditate pavissem. Hæc
omnia mihi quoque ansam dederunt, ut
nulli sudori, operæ ac sumptui parcerem,
quin tam Indigenas, quàm Exoticas stir-
pes inquirerem atq; colligerem. Hic ve-
rò singularē ILLUSTRISS. EXCELL. VE-
STRÆ affectum in me finè merito meo
per tot annos uberrimè collatum, retice-
re non possum. Non modò enim gra-
tiosissimis me literis benignissimè recrea-
re; sed meam quoque, quâ Stirpes, potis-
simùm Exoticas, notitiam (multa scilicet
Semina, Bulbos, Plantas, tam vivas quàm
resiccatas, immò & ipsissimis coloribus
ad vivum artificiosissimè depictas, atque
ab extremis etiam novi aliquid semper
parturientis Africæ oris obtentas, libera-
lissimè mihi communicando) adaugere
Summâ animi Benevolentia dignata est.
Quocircà, cum magno earum numero
prima hæc mea superbiat Centuria, pla-
cuit eas vel in figurarū apice vel sub ipso
nomine asterisco notare, ut & feræ
innotescat Posteritati, quàm laudabili
stu-

DEDICATIO.

studio manuque munificâ ILLUSTRISS. EXCELL. VESTR. Divinorum Operum, hucusque aut parùm aut nihil cognitorum, notitiam, rei que Literariæ apud Europæos incrementum promovere intenderit.

Quemadmodum autem omnia in Oceanum, unde Originem traxerunt, flumina relabuntur : similiter ego jure meritoq; hancce Centuriam Exoticarum Plantarũ cum ejusdem Iconibus, in debitæ signum reverentiæ & animi grati testimonium erga ILLUSTRISS. EXCELL. VESTRAM, à quâ nempe coruscum suum splendorem accepit, summâ cum humilitate depositurus venio. Suscipe igitur, ILLUSTRISSIME atq; EXCELLENTISSIME DOMINE, DOMINE Gratiofissime, lucubrationes hæcce meas Botanicas, quas submissâ cum observantiâ in devoti animi tesseram, gratæq; mentis Symbolum INCLYTO TUO NOMINI inscribo, mihi que porrò benignissimo gratiæ Tuæ Favonio adspira, ut & in posterum de ulteriori Plantarum notitiâ Te promovente

DEDICATIO.

te acquisitâ, gratulari mihi possim. Vale
ILLUSTRISIME MÆCENAS & ad fe-
ram usq; senectam vige sospes, vire sal-
vus, flore incolumis, svavique Botanicæ
Studio TE eousq; recrea, donec tandem
annorum vitæque fatur, immarcescibi-
lis ILLE ILLUSTRIS. TUÆ ANIMÆ
FLOS in coelestes transferatur Hortos.
Dabam ex Museo meo Gedani, Anno
M. DC. LXXVII. die XV. Mensis April.

ILLUSTRIS. EXCELL.

TUÆ

devinctissimus atq; humillimus
cliens

JACOBUS BREYNIUS.

PRIVILEGIUM SACRÆ CÆSA-
RÆ MAJESTATIS.

LEOPOLDUS Divinâ favente clemen-
tiâ electus Romanorum Imperator semper
Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bo-
hemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ &c.
Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgun-
diæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wir-
tembergæ, Comes Tyrolis. &c. Agnoscimus & notum faci-
mus tenore præsentium universis, quòd, cum nobis Jacobus
Breynius Gedanensis, Botanicus, humillimè exposuerit, se
Opus Plantar: Exoticar: iconicè expressarum in certas
Centurias magno labore & sumptu congesisse, idq; præli
beneficio juris Publici propriis suis expēsis facere decrevisse,
vereri autem debere, ne quòd sæpè fieri soleat, alii quoq; lucri
alieni captandi causâ eandem editionem suam subdolè imi-
tentur, seq; ita labore juxta ac sumptu frustrentur; demissè
proindè supplicando, ut se adversùs ejusmodi molitiones Pri-
vilegio nostro Cæsareo munire clementer dignaremur: Nos
iisce precibus uti æquitate nitentibus benignum nostrum
præbuerimus assensum, ac idcirco omnibus & singulis Bi-
bliopolis, Typographis & Bibliopegis cæterisq; quibuscunq;
rem seu negotiationem librariam exercentibus seriò atq; di-
strictè inhibuerimus & vetuerimus, prout per præsentis sub
pænâ decem marcarum auri inhibemus & vetamus, ne eorum
quisquã, præter prædictum Jacobum Breynium, aut eum
cui is inscriptis dederit licentiam, ante fatum Opus intra
quindecim annos ab editionis primâ die computandum, in-
tra Sac. Rom. Imperii Regnorumq; ac Dominiorum no-
strorum hæreditariorum fines, in simili vel alio typo vel
formâ, sive in toto, sive in parte, recudere vel aliò recuden-
dum dare, aut alibi impresum invehere, venundare &
clàm, seu palàm distrahere præsumat, si quis autem secus
faciendo Privilegium seu interdictum hoc nostrum, quovis

) (**

modo

modo transgredi seu violare conatus fuerit, eum non solum omnibus exemplaribus perperam quippe recusis seu apportatis (quæ quidem dictus Impetrans ejusve hæredes sive propria auctoritate sive Magistratus ejus loci auxilio, sibi vindicare poterunt) privandum, sed & supra dictam decem marcarum auri pœnam, Fisco nostro Imperiali, & parti læsæ ex æquo pendendam, omni spe veniæ præcisâ multandum decernimus. Dummodò tamen prædictum Opus tenorem hujus nostri Privilegii ad cujusq; notitiam in fronte præimpressum contineat, quatuorq; ejusdem exemplaria, ad Cancellariam nostram Imperialem Aulicam, quàm primùm transmittantur. Mandamus porrò universis nostris & Sac. Imperii Regnorumq; & Dominiorum nostrorum Hereditariorum Magistratibus, Ecclesiasticis, & Secularibus, cujuscunq; Ordinis, Conditionis & Status fuerint, ne quenquam huic nostro Cæs. Privilegio ullatenus impunè contravenire patiantur, quin potius ejusdem transgressores, supra dictis pœnis aliisque modis idoneis coërceri curent, quatenus & ipsi eandem multam evitare voluerint. Harum testimonio Litterarum manu nostrâ subscriptarum & Sigilli nostri Cæsarei appensione munitarum, quæ dabantur in Civitate nostrâ Viennæ die decimâ nonâ, mensis Maji, Anno Domini Millesimo, Sexcentesimo, Septuagesimo Septimo, Regnorum nostrorum, Romani decimo nono, Hungariæ vigesimo secundo, Bohemiæ verò vigesimo primo.

LEOPOLDUS.

V. Leopoldus Guillielmus,
Comes in Kinigseggs.

L. S.
Cæs.

Ad Mandatum S. Cæs. Maj.
proprium
Christoph Beüer.

NB. Autor, nullum exemplar hujus Centuriæ pro suo agnoscit, quod propria suâ (vel suorum Hæredum) manu, in impresso Tituli folio infra in margine iconis subscriptum non est.

AD
LECTOREM BOTANICUM
PRÆFATIO.

Uanquam ab ipsâ adolescentiâ , non solum in notitiam Indigenarum ; sed Exoticarum etiam Plantarum singulari ardore raperer & cupiditate : tamen præter eas, quas dulcissima Patria , è gremio communis omnium Matris producit, nullas describere mens ferebat. Postquam verò aspirante fortunâ, magna Exoticarum copia, Summi in primis ac faventissimi Mæcenatis nostri, ILLUSTRISSIMI atque EXCELLENTISSIMI DOMINI, DN. HIERONYMI à BEVERNINGK adjumento ad me deveniret : inexcusabile negligentiae in Posteritatem & ingens erga illos animi ingrati, à quibus acceperam, indicium futurum arbitrabar, si eas tinearum & blattarum sentire injuriam, nec usum aliquem mortalibus adferre paterer. Virorum itaque Celeberrimorum Doctissimorumq; suâsu, quædam de Exoticis etiam nondum descriptis & minimè cognitis, cum intermixtione rariorum quarundam nostro coelo orientium, in lucem emittere, & Germanicâ quidem linguâ, destinavi. Verùm enim verò, cum studiorum apud Exteros, Botanicorum maximè, multò majorem quàm apud Nostrates, Dignitatem considerarem ; ad Cartesii exemplum, Iphis eundem laborem meum, in linguam Latinam per alium translatum, pariter offerre, tandem mihi placitum fuit. Quem etiam in finem, Virum literis & doctrinâ præstantem, exorave-

PRÆFATIO.

ram. Sed quoniam ille Medicinæ & Botanices penitus ignarus erat, atque ego varias ob rationes Medici vel Botanici ad hoc uti operâ in dubium omninò vocabam; laborem hunc ipse suscipere, licet tempus ægrè ferebat, sum coactus. In quo, Botanicorum ut more ac stilo, & quidem jam hujus, jam illius loquerer, operam navavi. Hinc quandoq; brevem absque omni verborum lenocinio, nonnunquam prolixiorē, subinde metaphoricam scribendi rationem, ad evitandum ex crambe sæpiùs coctâ fastidium, usurpavi. Opere autem hoc vix suscepto, illicò, præter imminentis diraq; minitantis Invidiæ tempestatem, haud leves se offerebant difficultates. Namque cum pererudito nostro & curiositatis studioso Orbi, non solum rarum, sed exactissimo simul etiam ordine digestum Opusculum offerre anniterer; posterius illud haud perfici posse animadvertēbam; cum Plantarum quarundam Semine, aliarum Fructu, nonnullarum Floribus destituerer: cogēbar igitur servire occasioni, & quantum fieri poterat præstare. Tria autem illa ante commemorata, nobilissimæ sunt partes & Symbola genuina seu notæ genericæ & essentielles Plantarum, in iis denominandis, legitimoq; Generi subordinandis, observandæ, Fructus in primis & Semen. Quod etiam ex Divinis Scriptis, *Genes. c. i.* liquet, ubi dicitur; Et „protulit terra herbam virentem, & facientem Semē juxta genus suum, lignumq; faciens fructum, „& habens unumquodque semen secundum speciem suam. Hoc autem à Veteribus nunquam; sed superiori demum seculo à *Conrado Gesnero* primum

PRÆFATIO.

mum omnium animadversum, quemadmodum ex Epistolâ ipsius ad *Occonem* (cujus etiam *Johannes Baubinus* in *Hist. Plant. Univers. Tom. III, lib. 28. c. XII. p. 234.* mentionē fecit) satis abundèq; patet. Ejusdē protinùs vestigiis Nobilissimus atq; Oculatissimus Botanicus *Fabius Columna*, (ut clarè videre licet in ejus minùs cognitarum *Stirpium ἐκφράσεις*, Parte in primis alterâ, c. 27, p. 62, & 63.) institit; donec hisce tandem temporibus, Excellentissimus Dominus *Robertus Morison*, Botanicorum insigne Decus, è prædictarum Celebritate conspicuarum Bigarum tramite, viam apertam & publicam, in florentissimâ ingenuis artibus Britannia, parare, dubio procùl brevi interstitio temporis magis planam effecturus, occiperet. Quin & ego pro tenuitate meâ, quæ præstare hâc vice non licuit, ex suprâ commemorato Fructuum Seminumq; defectu, me in posterum emendaturum, Deo volente, spero. Benevolus interim Lector, Lucubrationes hasce meas, quæ tam diu (siquidem ob chartæ penuriam detentus fueram) sub prælo latitârunt, æquo suscipiet animo, donec accuratiores consequantur; cum non solum haud exigua Plantarum rariorum nondum descriptarum copia mihi restet, sed etiam quàm plurimæ, tam ab **ILLUSTRISSIMO NOSTRO MÆCENATE**, quàm *Excellentissimo Domino Arnoldo Syen Professore Medicinæ & Botanices Lugduni Batavorum longè celeberrimo*; nec non ab *Excellentissimis Medicis* variis in Asiæ Regionibus degentibus, summo cum desiderio à me expectentur, Rei Herbariæ Amatoribus, si meas hasce Primitias non ingratas intellexero, offerendæ. Cæterum lubens

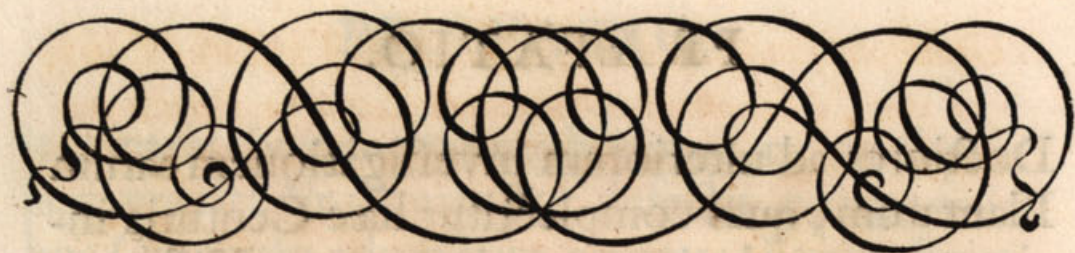
PRÆFATIO.

iterum fatebor, me omninò vereri, ne ex sæpiùs jam repetito Fructuum &c. defectu, plurimos in hoc Opusculo admiserim errores: Exempli gratiâ; *Chrysanthemum aizooïdes Africanum* (fructu à me non viso) quod ante quatuordecim vel quindecim annos, priusquàm semen oculis lustràssem, *Asterem aizooïdem* (quo nomine tempore impresfionis hujus Tractatùs à Dn. *Jacobo Zanonio* editum) ob floris formam, vocare decreveram; postmodum cum semen non pappescens, sed solidum observaverim, *Chrysanthemis* inferere placuit. Fieri autem posse non nego, quòd Planta hæc *Opuntia* aut *Portulacæ* magis affines, vel planè à nobis cognitæ Stirpibus, discrepantes ferat fructùs, eamque ob causam cum *Fico* meliùs *Indicâ*, sicuti in *Actis Medicis & Philosophicis Hafniensibus* factum, vel cum *Portulacâ*, ut Excellentissimo Dn. *Abrahamo Munting* placuit, comparanda veniat; vel quòd heteroclitam, nostro Orbi notis separandam constituat Plantam, adeòque malè à me *Chrysanthemo* annumeretur. Ob quam atq; similes causas, non tantùm à Doctore experientissimo, sed ab imperito etiam hortulano reprehendi possem. Factum tamen à me scias, Lector curiosè, quantum ex iis, quæ in promptu erant, conjecturâ consequi licuit: ingenuè profitens, nihil mihi quidquam cariùs civili & experto futurum Castigatore, cum nihil propiùs veræ felicitati esse existimè, quàm discere. Itaq; non solùm discendi, sed etiam cognoscendi & corrigèdi errores meos, dum tantùm modestè, sinè animi impetu (Zoilum atq; Altercatorem non curo) exhibeantur, me avidissimum fore promitto. Hæc mihi tantisper sufficient, dum

Do-

PRÆFATIO.

Doctiores ad ulteriorem investigationem earum Plantarum, quas complectitur hæc Centuria incitavero; quod etiam ex animo opto. Hisce vale amicissime ac benevole reique Herbariæ studiose Lector, & contenta in hoc Tractatu mirabilia longè pulcherrima, meditando pariter incomprehensibilem SUMMI earundem OPIFICIS Sapientiam bonitatemque imperscrutabilem perpende.

N O M I N A
ILLUSTRISSIMORUM
H E R O U M,
& cæterorum
EXCELLENTISSIMORUM
atque
CELEBERRIMORUM
V I R O R U M,
qui
CENTURIAM HANC
EXOTICARUM PLAN-
T A R U M,

Vel Plantis, vel Seminibus, vel relationibus
gratiosissimè communicatis, condeco-
rare dignati sunt.

* *
*

MICHAEL CASIMIRUS RADZIWI-
LIUS, *S. R. Imp. Princeps, Magni Ducatus Lith-
vania Vice-Cancellarius & Exercituum Dux Campe-
stris &c. nunc verò S. R. M. Polon. Romam Legatus.*

HIERONYMUS van BEVERNINGK,
*Teilingæ Toparcha; Inclytæ Civitatis Goudæ Exconsul;
Academiae Leidensis Curator; Totius Belgii Fæderati
quondam Gazarum Præfectus; nunc in confessu D. D.*
Ordi-

*Ordinum Generalium Assesor, & ad Tractatus Pacis,
qui jam Noviomagi instituuntur Legatus Plenipoten-
tarius Fœderatarum Belgii Provinciarum. &c.*

Præter EOS Ordine Alphabetico
recensentur,

ADOLPHUS VORSTIUS Doct. p. m. Lugd.
Batavorum Medicinæ & Botanices Profesor.

ANDREAS CLEYER Med. Licent. & Civita-
tis Bataviæ Novæ in Favâ Insulâ Medicus.

ANTONIUS CHASTELEYN, p. m. Amstelo-
*dami, Societatis Indicæ Orientalis, Guyanæ & Novi
Belgii Curator.*

ARNOLDUS HUYBERTUS Doctor Medic.
Ultrajectensis.

ARNOLDUS SYEN Medic. Doctor & ejusdem
*Facultatis atque Botanices Lugduni Batavorum Pro-
fesor.*

BENJAMIN ENGELKEN Civit. Prim. Gedan.
*Consul, Administrator Portorii Senior, Scholarcha, atq;
Bibliothecæ Gymnasii Curator, &c.*

CAROLUS CHIVRY, p. m. Pharmacopæus Am-
stelodamensis.

CAROLUS SWEIKERUS, Scabinus Geda-
nenfis.

FRANCISCUS SEVENHUYSEN, Pharma-
cop. Hagæ-Comitis.

JACOBUS GOLIUS p. m. Lugd. Batav. Ma-
theseos & Lingv. Oriental. Profesor.

JOHANNES BRAYNE Patruelis, Mercator
Amstelodamensis.

)(***

JOH:

JOHANNES COMMELYN *Senator & Com-*
missarius Amstelodamensis.

JOHANNES ROETERUS *p. m. Secretarius*
Amstelodamensis.

JOHANNES SCHMIEDT *Doctor Medic.*
Physicus Gedanensis Primarius.

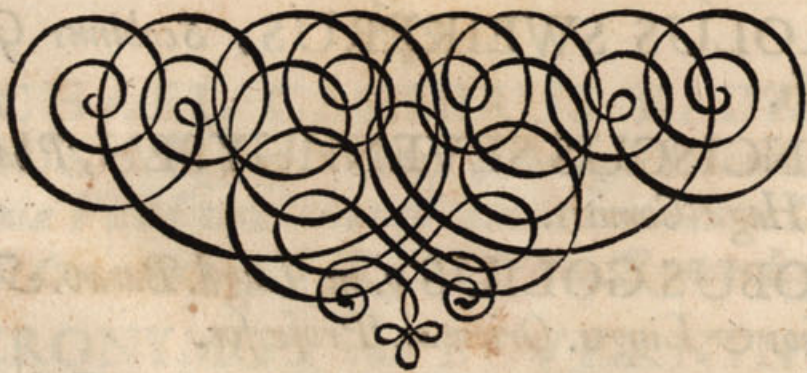
ISAACUS VOSSIUS, *Philosophus celeberrimus,*
qui Herbarium Rauwolfii perlustrandum, & nonnulla
quaedam excerpenda concessit.

MATTHÆUS SLADUS, *Doctor Medic. Am-*
stelodamensis.

PAULUS HERMANS *Doctor, Societatis Indi-*
cæ Medicus in Ceylan Insulâ Ordinarius.

THEODORUS GOLIUS *f. v. d. Lugd. Ba-*
tavorum Ex-Consul, & quondam Prætor; nunc verò ejus-
dem Civit. nomine ad Collegium Archithalassicum, quod
Amstelodami est, Delegatus.

WILHELMUS ten RHYNE *Doctor, Magni*
Imperatoris Japoniæ Medicus, Botanicus & Chy-
micus.

HONORI
NOBILIS
de
FLORIBUS

Scribentis

AUTORIS.

Maximus in minimis DEUS est, Floresque
caduci

SUMMI testantur de Bonitate DEI.

Hi sensus recreant, ægris medicamina præstant,
Et quàm sint rerum cuncta caduca, do-
cent.

SALVATOR MUNDI commendat lilia cam-
Quæ Salomonæis prætulit ipse opibus. (pi,
Hæc benè perpendit scribens de Floribus *Autor*,
Optandum huic meritò ut floreat & va-
leat.

A. D. LINDA.

BENJAMINIS ENGELKEN, COS.

Ad

JACOBUM BREYNIUM
AMICUM, REI HERBARIÆ
PERITISSIMUM.

ELEGIA.

Fronte serenatâ Peregrinas suscipe Plantas,
Quas tibi dat BREYNI, Lector amice, manus:
Indefessa legens, per disita Regna, labore
Herculeo varias. India testis erit;
Functa Palæstinæ Syria, & Brasilia, Creta,
Africa, tum Capitis Spes Bona, Barbaria.
Miscuit Indigenas feliciter insuper Herbas,
Quas tenet Europa, & Prussia læta sinu.
Hoc Præcone brevi Casubia Nostra patebit,
Quanta ibi Plantarum copia, sprete diu.
Immodicos referam sumtus? Non. Æra loquuntur
Artificis, gnavo pollice sculpta, satis.
Curru vecta sagax volucrum Medea Draconum:
Hæcne putas etiam tum penetrâsse loca?
Fallor: At Ossa suas cognoscit Pelion Herbas;
Carminè quas celebres, Naso Poëta, tuo.
Unica res miranda, Senis renovaverit annos
Æsonis, extemplò quî bene-docta Socrus!
Et vetus ut gravidus stipes sit factus Olivæ;
Terraque quî tulerit pabula læta simul.
Auguror, & nec vana fides, Vegetabile Lull
G fuit Herbarum maxima, nota Sophis.
Hanc, Fato monstrante viam, Tu montibus altis
Innasci invenies, candida Phæbe, tuis.
Adde peregrinis peregrinam protinus Herbam:
Porriget, ecce! Herbam sola vel ista Tibi!

Gedani, fer. Nund.

Anno 1676.

HO-

HONORI & MERITIS,
CELEBERRIMI ERUDITISSIMIq;
BOTANOGRAPHI
DN. JACOBI BREYNI,

Cum

VIRIDARIUM suum EXOTICUM
ederet.

PLantarum ignotas facies, viresq; stupendum
Naturæ ludentis opus, qui cernere gestis;
Siste gradum: Et BREYNI primævos fuscipe
foetus.

Congestas augusta dabunt Viridaria mesfes;
Et quondam immensus sparsim quas protulit or-
bis,

Parturit unus ager. Fundunt sua thura Sabæi,
Extremi sinus orbis, & ultima littora Gangis,
Has ergò telluris opes, dum mente revolvis,
Quisquis es, & variis distinctas floribus herbas,
Autorem venerare Deum: nec dicere cesses
GRAMINIS HERBA CARO EST; FLOS
HORTI, GLORIA MUNDI.

ARNOLDUS SYEN,

Medicinæ & Botanicae, in Acad.

Lugd. Batav. Profesfor.

In terris Alii natas propioribus Herbas
 Quas Patrium largè gignit alitq; solum,
 Pervigili studio, gnavisquè exponere curis
 Contenti, laudum grande tulere jubar.
 Longius ingenio, BREYNI, exspatiatus, & arte
 Splendidius Docto Nomen in Orbe geris.
 Extremas adis se oras, plantasq; remotis
 Collectas nitidè proposuisse plagis,
 Stirpesque omnigenas, locuples quibus India fulget,
 Quas generosa sinu divite China fovet,
 Artifici populis spectandas sistere dextrà,
 Hic labor, hoc studium est, VIR Venerande Tuum.
 Hoc princeps meritò Tibi nomine gloria cesfit,
 Summi ideò dudum Te coluere Viri.
 Hinc felix patriæ Theophrastus diceris Urbi,
 Inque Gedaneis Nobile Germen agris.
 Ausonis Ora suos deprædicet undique Cives
 Indigenis plaudat Gallia vasta suis:
 Nos quoque Godanicis gratamur justius arvis,
 Quæ tanto Herbarum Vindice læta vigent.
 Is simul & jucunda suis, & idonea Vitæ,
 Exhibet egregiâ dexteritate Libris.
 Omnipotès referat cùm quælibet Herbula NUMEN,
 DIVINAM hinc celebrat pagina cuncta MA-
 NUM.

Amicissimo suo BREYNIIO

deproperabat

J. SCHMIEDT,

Physicus Medicus Ged.

Ad

Ad
NOBILISSIMUM
DOMINUM
AUCTOREM,
BOTANICUM EXCEL-
LENTISSIMUM,
FAUTOREM ac AMICUM
Colendisimum.

Quæ *Stagirites* nobis, quæ *civis Eressi*,
Quæq; *Dioscorides*, *Matthiolusq;* dedit;
Alpibus à cæsis dictus, vel *monte Tabernæ*,
Quæ dudum egregiis asseruere libris;
Gesneri, *Clusi*, *Schenkii* & monumenta *Lobellii*,
Et cum *Baubinii* quæ *Dodonæus* habent;
Horum TE promum, BREYNI, condumque
saluto:

Nam memori quævis dogmata mente tenes.
Non opus, in pictis scrutari Herbaria chartis:

TU loquere; En subito campus & hortus
adeft!

Jam quæ nullus adhuc calamo depinxerat Auctor
Floræ opera, Eois usq; petita locis,
Subjiciens oculis, Nomen transcribis Olympo,
Chironisq; astro proximus esse meres.

scr.
GEORGIUS SEGERUS,
Phil. & Med. D. Medicus Regius,
Physicus Gedanensis Ordinarius &
Medicinæ atq; Physices Prof. Publ.

In

In
A U T O R I S
C L A R I S S I M I
&
I N G E N I O S I S S I M I
C E N T U R I A M
P L A N T A R U M
E X O T I C A R U M.

* *
*

*Q*ualis in æthereo *Thaumantias* emicat Orbe,
Stellatis sicut flammis rutilatque pyropis
Cœlum; tale solum est, quod tempore protulit omni
Arte Viros doctâ celebres, Linguâque disertos.
O nimium letare igitur mea Patria dulcis,
Heroas quæ tot numeras, quos Pallas adorat,
Artibus omnigenis Claros, Miracula Mundi,
Sidera quos possis Patriæ, Phœbosque vocare.
Hos inter Sophiæ Gedanensis maximus Atlas
Keckermannus erat, Genio Scriptisque per Orbem
Cognitus; æternum durat per Secula Nomen
Mochingere, Tuum, quod Svada Minervaque cœlo
Inferit, & Patriæ veneratur grata Periclem.
Hebræas, Græcas, Mauras Arabumque loquelas
Eoas adeò linguas benè calluit omnes
Fabricius, quem pestiferâ mors falce peremit.
Maximus Uranies Cultor, Themidisque Sacerdos
Hevelius Gedani Decus & nova Gloria vivit,

Flo-

Floreat & vigeat seros in Nestoris annos.
 Quid jam non præstat miri (Vegetabile Regnum
 Si videas) noster præclarus Breynius? omni
 Tempore qui junctus fuerat mihi fidus Achates
 A puero, studiis herbisque intentus, ut ipso
 Vix aliquis par sit, sed nullus major in orbe.
 De Plantis Græci scripserunt atque Latini,
 Sive Dioscorides, seu Plinius atque Galenus,
 Seu quicumque alius Plantarum nomina dixit
 Hactenus, Herbarum benè composuitque figuras,
 Sunt obscura, gravi nodo plena atque Labore:
 Omnia, quæ Libro pulchrè spectanda dedisti
 Præsenti monstras veluti sub imagine parvâ;
 Antea quæ nunquam pervastus viderat Orbis
 Hic Herbas spectes, quas dives America mittit,
 Quas Asia, Æthiopumque ardens, quas Patria profert,
 Quas Capiti fundit Bona* Spes, hic cuncta videbis
 Planè exquisitis nitidè depicta figuris,
 Quæ certè magno sunt exantlata labore
 Pervigili noctis studio, stadioque diei.
 Maçte Labore Tuo, Divinàque Indole maçte!
 Perge, ut cœpisti, Plantarum scribere formas,
 Ut Famæ & Virtutis amor super æthera summum
 Altiùs extollat Te, quamvis deinde sequatur
 Livor edax, spargasque Tui monumenta Laboris.
 Per Te jam Floræ miracula summa pateſcant,
 Prodeat in Lucem Liber, atrasque exuat umbras,
 Nec per Te lateat Plantis Herbisque per agros
 Prusiacos natis pictus: se recreet hisce
 Patria Plantarum numero fœcunda; nitensque

* Caput Bonæ Spei intelligitur.

)****

Inge-

*Ingenium dextramque Tuam venerabimur omni
Tempore pensantes condignâ Laude laborem.
Patria læta Viro tali est, Patriâque modernus
Est Autor dignus, vivat florensque perennet,
Et sua perpetuis insculpat nomina Cedris.*

In
Honorem **AUTORIS**
Amici sui Veteris & Intimi, Compatri-
trisque dilectissimi hæcce
posuit

CAROLUS SVVEIKERUS,
Φιλοβότανος.

JACOBI BREYNI
GEDANENSIS.
PLANTARUM EXO-
TICARUM
CENTURIA
PRIMA.

* *
*
AMYGDALUS ÆTHI-
OPICA, FRUCTU HO-
LOSERICO.

Cap. I.

Xtremæ Africae Promontorium, à Lusitanis, An.M. CCCCXCIIIX. dum magnâ cum molestiâ & sumptibus, in Indiam Orientalem per Oceanum primam tentabant navigationem, à spe optimâ, quæ ex amœnissimæ hujus plagæ ac refectionis loci invē-
tione oriebatur, non frustra se tantum laborem, tamque difficile iter suscepisse, *Caput Bonæ Spei* dictum: non minùs florum suavissimorū ac herbarum saluberrimarum prædives hortus; quàm leonum terribilium, aliarumq; bestiarum crudelium, infinitâ penè multitudine ibi degentium, sustentaculum: inter arbores ac plantas alias, Orbi nostro nondum cognitâ, *Amygdalum hanc* venustissimam alit, vulgari quidem minorem, è con-

A

trario

2 JACOBI BREYNI PLANTAR.

trario autem concinnioribus ramis ac foliis, & fructibus pulchrioribus ornatam; quod ex Icone rami nostri, & *Ramo* ipso ante decem circiter annos, ex Promontorio memorato, ad Illustrissimum Excellentissimumque Dominum HIERONYMUM à BEVERNINGK, Mæcenatem nostrum munificentissimum (qui eum, unà cum aliis compluribus novis plantis, nobis liberalissimè dono misit) transportato, præclarè patet.

Is ex *Virgâ* rotundâ, rectâ, digiti minoris crassitie, pedali, per duorum aut trium digitorum intervalla, geniculis protuberantibus distincta, constat: cujus Lignum subalbidum, haud durum ac ferè insipidum; Cortice crasso, obscurè cinereo, multis punctulis ferrugineis guttato, ac per longitudinem subtiliter striato, nonnihilque lanuginoso obductum. Quodlibet geniculum, *Folia* septena, coronæ modo, summo ordine, Plantarum stellatarum more circumdant, viridia, sursum spectantia, Oleandri figurâ, magnitudine, duritie atque crassitie persimillima; pediculis etiam semuncialibus & longioribus in hærentia; sed venulis fibrisque crassioribus & obliquioribus prædita, ac circum margines ferrata. In secundo & tertio verò geniculorum inferiorum, supra foliorum exortum, *Styli* sex videntur crassi, lignei, ex fusco cinerei & incani, duas aut tres uncias longi; qui circa virgam stellarum formâ in orbem aguntur. Hi mirum in modum *Fructibus* multis, petiolos breves, crassos & lignosos habentibus, ornati, versùs pediculum angustioribus, in medio crassioribus, tumidis & ventriosis, anteriùs nonnihil reflexis, aut in recurvum similemque

lemque papillis apicem exeuntibus, cernuntur; cæterum fructus illi cum Amygdalis Europæis formâ sunt pari, quibus magnitudine quidē non-nihil cedunt, sed venustate maximè antecellunt, ob pulcherrimum, densis villis subtilissimis sericeum, ex rubeo colore ad Cinnamomi vergentem pulvinatum Callum: quò adeò scitè ab artificiosa rerum Magistrâ Naturâ sunt vestiti, ut tactu non solum tam lenes ac molles, sed adspectu etiam & splendore tam æquales holoserico villoso, ut nec præstantissimi Confectoris Holosericorum manus elaborare illos elegantiores posset. Sub pulvinate hoc mirabili callo Osficulum latet, non nimis duro instructum putamine, Nucleum medio-crem continens, cujus saporem coloremq; , quippe situ obducti, observare accuratè non licuit. Refert autem nonnemo, qui in Promontorio Bonæ Spei annum penè exegit, Nucleum, quâ colorem saporemq; , cum vulgari convenire. Quamvis ego de sapore dubitem, postquam de amaro quodam Amygdalo iisdem in locis enato, non-nihil percepi.

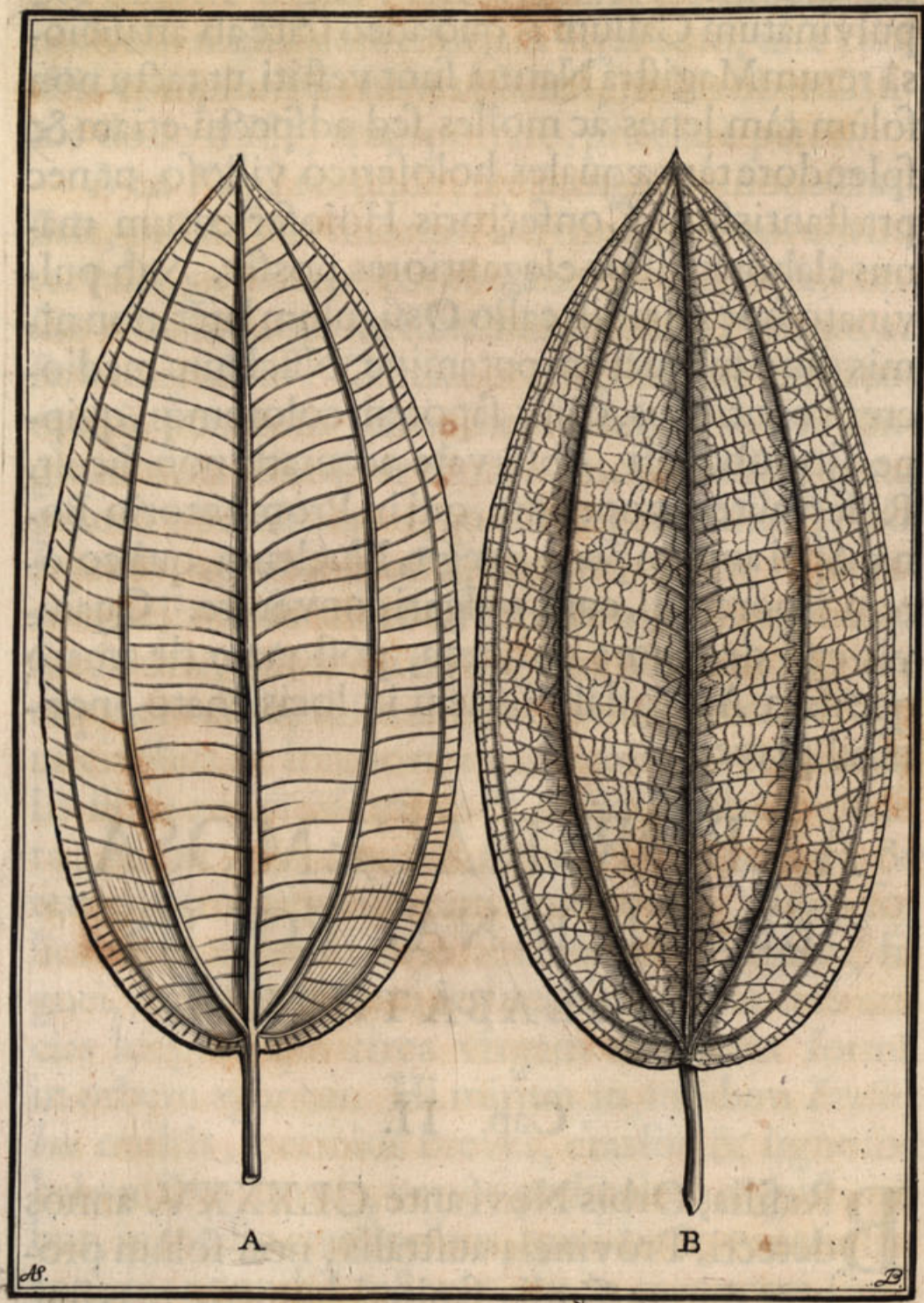
ARBOR RACEMOSA
BRASILIANA, FOLIIS
MALABATHRI.

Cap. II.

BRasilia, Orbis Novi ante CLXXXV. annos detecti, Provincia australis, non solum propter mitem Coeli, sanitati humanæ maximè

4 JACOBI BREYNIi PLANTAR.

FOLIA ARBORIS RA-
CEMOSÆ BRASILIANÆ,
FOLIIS MALABATHRI.

salutarem temperiem, atque alias humanæ indigentiae subvenientes commoditates; sed etiam ob varios, quibus beata est, fructus præstantissimos, immò & propter salutiferas ac mirabiles plantas, quas tantâ terræ gremium, tamque largâ copiâ effundit, ut inde addubitent nonnulli, an ulla etiam mundi habitati regio huic præferenda sit; terrestris quidam Americæ Paradisus multis est habitatus.

Non parùm ornamenti capit ab Arbore, non quidem valdè magnâ & excelsâ; sed foliorum gratiâ commendabili. Quæ Arboris Canellæ mediocris ferè formâ, iisdemque concinnâ serie positis Ramis se effert, quorum minores denso tomento obsiti, candidi ac lanuginosi & partim brevioribus, partim longioribus articulorum distantis intercepti. Ex quibus Folia bina, adversa, contrarioq; ortu, serie quâdam cruciformi disposita, pediculis uncialibus inhærentia, exeunt, Folio Malabathro Officinarum valdè æmula, nisi quòd latiora, & parte pronâ, sicut pediculi, lanuginosa & alba; supinâ verò atro virore splendens cernuntur: siccata autem eo, quò virebant, latere, fiunt nigerrima, instar atramenti scriptorii; inde mira admodùm, nec alia apparent, quàm si ex corio Hispanico confecta essent. Per uniuscujusque Folii longitudinem grandes ac à tergo magis conspicuæ transeunt costæ quinque; quarum maxima, medium folii transcurrens, recta; reliquæ autem omnes arcuum modo inflexæ; inter quas venæ minores, rectæ, veluti parallelæ, per latitudinem nonnihil sursum tendentes, & ex his fibræ obliquæ innumerabiles partim per latitudi-

6 JACOBI BREYNIi PLANTAR.

nem, maximè verò per longitudinem, pulcherri-
mo spectaculo discursitantes, apparent. Ex ra-
mulorum apicibus, Racemus suam petit origi-
nem, pulcher, palmaris aut dimidiò major, ex pe-
diculo, internodiis femuncialibus distincto, &
ramulis directè sibi oppositis, confectus; cujus
ramuli præsertim inferiores, in minores iterum
divisi, qui, ut & reliqui, plurimis utrinq; Granu-
lis orbiculatis, à Lunariæ racemosæ non abhor-
rentibus, aliquantulum modò majoribus, nec
viridibus, sed ex albo ad ferrugineum nonnihil
tendentibus, onusti. Hic Racemus, quoniam
planè lanuginosus, æquè ac arboris ramusculi, cum
pronâ foliorum parte, ad tactum tam mollis est,
quàm optimus ex Britannia pannus. An verò
Flores & Fructus ex Botri granulis prodeant, aut
an ita saltem permaneant, ac Semen pulvereum,
more Lunariæ proferant, enucleare haud potui,
quotquot etiam illorum dissecui & examinavi.
Curiosiorum sit judicium, in quantum hæc Arbor
cum *Muiua* Brasilianorum conveniat. Nam
propter foliorum similitudinem penè adducor, ut
eandem esse credam, nisi botri parerent dubium.
Quoniam in Iconibus ramus noster debitam fo-
liorum magnitudinem non exhibet, maximum il-
lorum ad vivum expressum ex abundantia hîc ad-
jeci. A, candidam, lanuginosam, pronamque
partem: B, supinam, viridem, lævem indicat.

ARBOR

ARBOR RACEMOSA
BRASILIANA, FOLIIS
APOCYNII.

Cap. III.

NEquè hæc Arborum Brasilianarum est vilissima, à Marcgravio quidem in Historiâ Plantarum Libro III. Capite XVIII. p. 134. absque nomine descripta & Icone minùs aptè delineata; quæ errore Typographico in Historiam Naturalem Indiæ Occidentalis præcellentissimam, Domini Doctoris Pisonis Lib. IV. Cap. XXII. p. 158. pro Cassiâ *Tapyracaynana* Brasilianorum, cum additis ejusdem filiquis, irrepsit. Qui error, etiam alios progeneravit; ut ex Jonstoni Dendrographiâ, Tabulâ CII. & Erasmi Francisci *Ost und West Indischer Lust und Stats Garten* / Tabulâ XXV. numero 2. ubi nimirum pro Cassiâ Brasilianâ repræsentata, fatis superque elucet. Hinc ad obstruendam pluribus erroribus viam, hanc Arborem innominatam Marcgravii, nonnihil fusiùs describendam, depingendamque veriùs, sub nomine Arboris racemosa Brasilianæ, foliis Apocyni, non incommodum judicavi.

Arbor namque est Pruni altitudinem assequens, Ramis peramoënis umbram jucundâ spargentibus; sed quodammodò deorsum inflexis. Quibus *Folia* gemina in acutum terminantia, directè sibi invicem opposita, brevibus pediculis appendent; magnitudine & figurâ Apocyni secundi

cundi Clusii, duriora & rigidiora, superiùs lævia & hilari virore micantia, inferiùs propter densos & subtilissimos pilos molliuscula instar serici, atque ex cinereo argenteoq; colore splendentia; nervo conspicuo per longitudinem & compluribus venis in latitudine prædita. Ramorum fastigia, inter folia, *Flores*, in peculiari pediculo triunciali, brevissimis petiolis, more Berberis, numerosos & densos dependentes, racematim sustinent, è quaternis vel quinis foliolis flavis congestos; multis in umbilici ambitu staminulis pallidis & subtilibus præditos. Quos *Baccæ* tandem excipiunt rotundæ, Ribesii magnitudine; sed lutei coloris, quantum ex siccis observare licuit. Materies est alba & lenta, salicis ligno similis: Cortex cinereus.

FRUTEX INDICUS
BACCIFER, VITIS IDÆÆ
SECUNDÆ CLUSII FOLIIS.

Cap. IV.

Nascitur in Indiâ Orientali, ubi ab Indigenis (ut audivi) *Caju manis* appellatur.

Frutex videtur *arboreus*, pluribus tenuibus ramis diffusus. De quo à Patruale meo Johanne Breynio, Mercatore Amstelodamensi, *Ramos* duos non inelegantes sesquipedales, foliis, floribus, fructibusque onustos, consecutus sum. *Qui* lignei, teretes, tenues & læves, utrinque ramulis inæquali ortu, plùs palmaribus, instar Filicis

cis plani alati. In quibus pariter, alternatim, tam planâ dispositione, ab imo usque ad summum *Folia* multa, rotunda, *Vitis Idææ* secundæ *Clusii æmula*, solidiora, pronâ parte albida, supinâ viridia, se sistunt. Ex foliorum singulorum sede, vel *Flosculus* exiguus, muscosus, *Cassia Monspeliensium* non absimilis; vel *Bacca* jam eminent rotunda, nigricans, *Piperis* magnitudine, pythmine parvo, sex *Granulis* triangularibus referta.

Quoniam superius nominis *Indici Caju manis* mentionem fecimus, illud breviter monendum duxi, quod *Caju manis* teste *Daper* in *Asiagraphiâ*; vel *Cais manis*, ut *Garzias* apud *Clusium* vult, linguâ *Malajâ*, dulce lignum sonet, & ab iisdem *Malajis Cinnamomo* nuperorum tribuatur. De quo consulatur *Garzias* ab *Horto*, *Libro primo*, *Capite XV*, paginâ 169.

FRUTEX ÆTHIOPICUS BACCIFER, FOLIIS MYRTILLI.

Cap. V.

Solitudinum incola non procul à *Promontorio Bonæ Spei*, ubi *duæ* se *species* produnt: quæ *baccas* *nigras*, *avibus* maximè expetitas, gerere dicuntur *Frutices*.

Prior, cujus iconem illustramus, lignum habens durum & album, cortice è gryseo rufescente obductum, in multos dispescitur ramos, & hi, in plurimos densè constipatos ramulos; quos

B

nulla

nullâ serie digesta, sed confuso ordine *Folia*, brevibus pediculis insidentia, per ambitum leniter serrata, viridia; supernè splendentia, infernè nequaquam, *Vitis Idææ angulosæ* Johannis Bauhini, sive *Myrtilli Matthiolo* foliis paria, nisi quòd crassiora & solidiora, ambiunt.

Alter: à priore in eo potissimùm differt, quòd densioribus ramis, ac minoribus, angustioribus & oblongioribus foliolis sit præditus.

THYMELÆA ÆTHIOPICA PASSERINÆ FOLIIS, ET ARBOR CAMPHORIFERA JAPONICA.

Cap. VI.

ET hic Promontorii Bonæ Spei Frutex: de quo *Ramus* dodrantalis (cum Fruticum bacciferorum Æthiopicorum ramis) ILLUSTRISSIMO DOMINO à BEVERNINGK ex Africâ allatus. *Is* tenuis, in ramulos duos alios ductus; quorum singuli rursus, in virgulas tres aut quatuor rectas, dividuntur: Lignum hujus niveum, cortice obductum rubicundo, qui in candidissimam lanuginem sericeam, corticis instar *Sanamundæ Clusii*, discerpi potest; æquè ac *Folia* vix semuncialia, angusta, crassiuscula atque acuminata, *Passerinæ* quodammodò æmula, gustu initiò paulisper adstringente; sed aliquantū mansa mucilaginem abundè reddentia. His Foliis ad extremitatem usque, densè & undique stipatæ sunt

funt virgulæ, ubi tandem circinatò congesta, acuminibus sursum tendentibus, illas concludunt, & ex centro suo *surculos* duos aut tres perbreves, tenuesque emittunt; quorum singuli pariter superiore parte, minutioribus quibusdam foliolis, coronati: è foliolorum medio, *Flosculi* tres aut quatuor, pallidi, in lacinias quatuor per extremum dissecti, Thymelææ similes emergunt, in imâ parte, velut album, tomentosum, calyculum ostendentes.

*ARBOR CAMPHORIFERA
JAPONICA.*

QUamvis hoc caput Thymelææ Æthiopicæ sit dicatum; attamen in eodem *Arboris camphoriferae Japonicæ* (licet minimè hujus sit loci) inferemus mentionem; quoniam Arboris hujus ramo mihi tradito, cùm, bonâ primæ Centuriæ partæ typis jam expressâ, hoc caput recudendum esset, commodior occasio non dabatur.

Arbor verò hæc, exuberante copiâ, in *Satsumâ* Japoniæ Provincia, Tiliarum nostrarum instar, speciosâ proceritate, adolescit: *materie* firmâ, ponderosâ, ex rufo subfuscâ, multis fuscis segmentis, ligni instar Juglandis fermè scarificata; saporis amariusculi & aromatici, odoris vehementioris, nescio quid ad Juniperi lignum vergentis; quæ non solum cistis aliisque machinis, sed exstruendis etiam Palatiis, in illo Regno inservit. De hac Arbore, Ramū *Excellentissimus Dominus Doctor Wilhelmus ten Rhyne Magni Imperatoris Japoniæ Medicus, Botanicus & Chymicus* Anno cl. Ioc. LXXIV.

RAMUS ARBORIS
CAMPHORIFERÆ JA-
PONICÆ.

ex Japoniâ transmisit, qui spithamæ circiter longitudinis, tenuis, rotundus, lævis, extrinsecus nigricans, intus albidus, sapore aromatico, ad Camphoræ accedente. Huic alternatim inæquali serie septena adnata sunt *Folia*, semunciali & tenui pediculo ex fusco spadiceo prædita, Lauri Leodinenfis Batavorum, quâ formam & magnitudinem non dissimilia, nisi quòd magis plerumque acuminata, inferiore parte albidiora, substantiâ tenuiore, cum Juglandis foliorum meliùs conveniente: per cujusvis folii medium subrufus vel flavescens nervus porrigitur; ex quo alterno ordine, nonnullæ ejusdem quidem coloris, sed magis ad viridem tendentes venæ conspicuæ sursum in latitudine sparguntur; inter quas venulæ rursus quædam teneræ, latitudinem folii transeuntes, eâ quodammodò (si accuratè observes) formâ, quâ lineæ transversæ in folio Arboris caneliferæ, apparent. Hæc verò folia contrita, odorem spirant aromaticum; quemadmodum etiam saporem calefacientem, attenuantem & ad Camphoræ vergentem. Et tantùm de Arbore camphoriferâ Japonicâ.

Nunc etiam paucis *Camphoram* ipsam animo lustrabimus, cui præclarâ eruditione ac doctrinâ ornatî nonnulli, pro Bitumine habitæ frigidam naturam tribuerunt; cùm Resina sit, calidæque & siccæ qualitatis; ut clarè ex sapore acri, odore maximè penetrante, substantiâ oleaginosâ, facilliquè flammæ propter partes sulphureas conceptione patet. Et quamvis multis in affectibus, ut in oculorum inflammationibus, erysipelate, æstu febrili, atque aliis refrigerantem potestatem obti-

neat; sicut ipsius etiam usu, calor naturalis sæpius dissipatur: attamen hoc non per se; sed per accidens solum evenit; ac eo ferè modo, quo per ignis calorem, candelæq; flammam, adusti membri inflammatio extrahitur; vel ut immoderato Piperis usu, calor nativus foràs pellitur, intusque debilitatur, eaque ratione corporis temperies in frigidam mutatur: cùm tamen, eam ob causam, ignis non frigidum elementum; nec fervidum Piper, fructus frigidus, censenda; nisi solummodo illud respicere velis, quod tandem per eadem effici posset; sicq; nix & glacies non frigida, sed calida existimanda; siquidem creberrimâ ipsorum tractatione manus inflammari deprehenduntur.

Vires porrò *Camphoræ* perpendendo, omninò statuitur, eandem hominis naturam exsiccare ac generationem humani generis prorsus impedire posse: ubi observatu dignum, plurimos *Camphoram* quotidie purificantes, tamen foecundos & multâ atq; copiosâ sobole felices existere; nec scio an multa in medium exempla adduci queant, *Camphoræ* purificandæ operam navantes conquestos, se propter tractationem *Camphoræ* in opere conjugali impedimentum atq; remoram aliquam sensisse. Et quanquam non negandum, quosdam dari, quorum vis naturæ, *Camphorâ* penitus extincta, (veluti Piperis nimio usu, calor naturalis dissipatur, sicut jam suprâ dictum) tamen non neminem novi, qui contra Veneris irritamenta hâc Resinâ usus, queri solitus, se multò magis eâ ad talia opera incitatum. Verùm naturæ sunt diversæ; neq; falcem ulterius in alienam messem immittere est animus, qui hanc materiam
evol-

evolvendam atque pertractandam Medicis, quibus data est à lege auctoritas, virium facere vegetabilium periculum, relinquo.

Originem verò *Camphoræ* quod concernit, modumque illius conficiendi, hæc de re jam in *Miscellaneis Germanorum Curiosis anni quarti* actum est; sed ut eò magis Lectoris benevoli voto fiat satis, ex re censuimus ipsa verba, ab *Excellentissimo Domino Arnoldo Sye, Profess. Medic. & Botan. Leidense* nobis communicata, hîc loci iterare, quæ hujus sunt tenoris: De *Camphorâ* mihi relata sunt ab *Amplissimo Domino de Buchiljon*, qui nomine Societatis per plurimos annos Præfecturam in Japoniâ gesit. Testatur nempe arbores quæ *Camphoram* præbent, proceras esse, nostrarum *Tiliarum* instar & non absimili folio, & quamvis etiam alibi in Japoniâ nascantur, copiosissimas tamen inveniri in provincia *Satsumâ* dictâ: Arbore autem coesâ radices effodi, minutim concidi & in lebetem aheneum conjici, tum aquam eâ quantitate superaffundi, ut radices modicè obtegat: Lebeti autem imponi pileum vel operculum stramineum, in acutum fastigiatum, moxq; ignem admoveri modicum, cujus ope partes radices volatiles separantur, adscendunt, & dicto pileo *crystallorum* instar adhærescunt, qui vicissim aufertur, mundatur, rursusq; superimponitur, tantamq; dictarum arborum esse copiam, ut omnem superet expectationem. Accuratiùs autem hæc & singulatim mihi se narraturû *Amplissimus Vir* promisit, cum plurimis aliis huic scopo

„ scopo inservientibus, ut & historiam *Camphoræ*
 „ *de Borneo*, quæ toto cœlo ab hac differt.

Hinc satis superq; elucet, *Camphoram* non Bi-
 tumen, sed Resinam esse; non solùm è camphori-
 ferâ Japonicâ, sed ex aliis quoq; arboribus prove-
 niëntem, quod etiam à *Domino Doctore Matthæo Sla-*
do, postquam Observationem de Arbore campho-
 riferâ Collegio Curiosorum obtuli, indicatum in
 Tractatu, cujus Titulus; *Recherches & Observations,*
Naturelles par Mons: Boccone hisce verbis: Ca-
 „ phura de Borneo, quæ melioris notæ, & rarior
 „ est quàm Japonica, ea in Borneo Insulâ, ab Ar-
 „ bore, ibi *Liono*, dictâ, profertur, quæ arbor mi-
 „ nor, graciliorque est Japonicâ (quæ interdum
 „ vastam Quercum æquat) ejusq; trunci diame-
 „ ter, septem, præter propter, digitorum longitu-
 „ dinem obtinet; ipsa fungosa est, medullæ sam-
 „ buci non valdè absimilis; truncus sicuti Arun-
 „ do variis nodis distinguitur, illamq; Arborem,
 „ quæ *Pynak* dicitur, æmulatur. Huic *Liono* ar-
 „ bori tunc temporis cum Caphura abundare, &
 „ quasi turgere, *δρυαῖν* Græci eleganter dicunt, nô-
 „ runt (*Typothetam hîc aliquid omisisse existimo*) sub
 „ ortum solis aurem applicant, & notatu dignum
 „ strepitum percipiunt, deinde ipsam amputatam
 „ in partes dissecant, quas findunt, solique, ut sic-
 „ centur, exponunt, siccitas in particulas commi-
 „ nuunt, & Caphuræ frustula eximunt, cribroq;
 „ à sordibus purgant; si majuscula frustula offen-
 „ derint, iis oculos leniter, & leviter confricare
 „ solent. Hæc autem Caphura plurimùm à Ja-
 „ ponicâ distat, pretioque illam nimium quan-
 „ tum superat, magisque clara, & perspicua est,
 nec

nec ullo modo, ut Japonica spontè evanescit,, & confumitur.

Cæterum *Camphoram* quoq; præstantissimam Arboris canelliferæ Zeilanicæ radices præbent, quod priùs mihi, quàm ullam mentionem ejus rei quisquam faceret, ante multos jam annos ab Illustrissimis & Curiosis quibusdam Viris detectum, quemadmodum id clariùs in *Miscellaneis Curiosis anni quarti* deductum est. Postmodum Dominus Doctor Paulus Hermans, ex Zeilan Insulâ, ILLUSTRISSIMO ac GENEROSISSIMO DOMINO à BEVERNINGK, & Excellentissimo Domino Profesori Sye, Camphoram Corticis radicum Arboris Cinnamomi per calcem sublimatam; Camphoram crudam, seu Sal volatile corticum radicum Arboris cinnamomi crudum; Camphoram Corticis radicum Arboris cinnamomi per se sublimatam; cum Oleo ex Corticibus radicum Arboris Cinnamomi, & Aqua ex foliis Cinnamomi, transmisit: Quæ cuncta in Encomium indefesæ sedulitatis Excellentissimi Domini Doctoris Hermans, ac in certiolem confirmationem, quòd nimirum Arbor canellifera etiam Camphoram optimam offerat, hîc memorare placuit. Atque ita Benevolo Lectori juxta promissum in *Miscellaneis Curiosis*, plura de Arbore Camphoriferâ ejusque Resinâ, vel si mavis Sale volatili exhibeo, boni consulat amicè rogans, donec clariora experiar, quæ itidem silentio haud premere, sed lubens detegere annitar.

SANAMUNDÆ TERTIÆ
 CLUSII AFFINIS FOLIIS
 POLII, CAPITIS BONÆ SPEI.

Cap. VII.

SI fructus & semen, nunquam mihi visa, concederent, *Fruticem hunc* lignosum, Rosmarini facie crescentem, nomine *Sanamundæ Æthiopicæ foliis Polii* donarem: Cujus rami albâ lanugine circumdati; & *Foliis* viridibus, subtus autem candidis & lanuginosis, conferti, Polii Lavandulæ folio *Caspari Baubini* perbellè referentibus, quibus verò magnitudine, non autem crassitie cedunt. Ex ramorum lateribus, nonnunquam aliquot; sed circa illorum fastigia, Surculi multi, instar *Chrysocomes Columnæ* in umbellam inordinatam dispositi, unciales & biunciales, foliis minutioribus donati enascuntur; quorum quilibet plerumque unum (rarò duo) Pisi magnitudine, circa basin parvis angustisq; foliolis cinctum, fert *Capitulum*, ex duodecim, tredecim, vel pluribus, *Sanamundæ tertix Clusii* planè convenientibus tubulis, aut *Flosculis*, compositum; qui extrinsecus planè albidus & tomentosus, in quatuor aut quinque foliola per extremum subtiliter divisi, atque inferius circa pedunculos, squamulis nonnullis minutissimis, ferruginei coloris, præditi. Tenuis foliorum appendiculæ, in icone nimis rigidæ sunt sculptæ.

Hic in gratiam Rei Herbariæ dediti Lectoris, *Sanamundæ tertix Clusii* figuram apposui,
 ut

RAMUS SANAMUNDÆ
TERTIÆ CLUSII, ONU-
STUS FLOSCULIS.

ut illius flores eò meliùs cum Æthiopicæ nostræ floribus, conferre queat: in eadem etiam intueri licebit ramusculum *Sanamundæ primæ Clusii* cum fructibus, qui hunc suffruticem rectiùs Vermicularibus marinis, quàm Thymelææ speciebus accensendum indicant.

ARBOR KAUKI INDORUM.

Cap. VIII.

K*Auki* Indorum, ob florum fragrantiam, à Javanis, apud quos oritur, valdè æstimata; Tiliæ ferè speciosâ magnitudine & formâ, Arbor est patula ramis diffusa, cujus juniores ramuli, cortice lævi ex albido ac incano sunt obducti. *Folius* ornatur Pyri foliorum facie, ex circinato nempe oblongis seu ovalis figuræ, trium ac interdum quatuor unciarum longitudine, latitudine duarum rarò triumve, nervum crasum per longitudinem, & venas transversas habentibus; at consistentiâ duriore ac firmiore, brevioribusq; pediculis insidentibus. Ex foliorum alis & ramulorum apicibus, *Flosculi* oriuntur orbicularis ferè formæ, parvi, pisi majoris magnitudine, duo, tres, quatuor, pluresve juxta se petiolis brevibus lanuginosis insidentes simul positi: quorum quilibet, ex multis petalis angustis & parvis, è rubello albicantibus, congestus; & calyculo foliolis octo, acuminatis, lanuginosisq; alternatim positis, constructo, penitus ferè cir-

rè circumvallatus. Vilem horum flosculorum formam, benigna illa mater Natura è contrario, veluti gratiam suam in aliis declaratura, suavissimo odore compensavit. Hinc Insulæ Javæ indigenæ hos filis, aut quorundam foliorum nervis, cum *Mogori* & *Tsiampaca* floribus trajectos, in Urbis Bataviæ foro venales exponunt. Aqua etiam ex iis odorata & cordialis elicitur, ejusdem penè illis, cujus nobis rosarum usus.

FRUTEX ÆTHIOPICUS CONIFER, FOLIIS CNEORI, SALICI ÆMULUS.

Cap. IX.

F*Ruticem Æthiopicum arborentem, Capitis Bonæ Spei inquilinum, hic propono. Is ramosus valdè, ligno duro, subalbido; cortice è gryseo rufescente; Foliis frequentissimis, crassis, duris, Cneori similibus; quæ in furculis paulò minora, quò autem magis superiora versùs tendunt, eò majora latioraq; (quod à Cælatore ærario haud observatum) spectantur, donec furculorum tandem fastigia coronando finiunt; inque suo meditullio, pariter ac inter furculorum divaricationes, Globulum lanuginosum & penitùs niveum, Salicis capreæ Tabernæmontani catulo similem, sed minorem, & tuberculis subtilissimis, strobuli instar immaturi de Pinaastro exasperatum, continet: è quo succrescente, Flosculi muscosi, Salicis quodammodò*

similes, staminulis pallidis constantes, erumpunt. His deciduis Globus ille, in *Conum* fuscum, uncialem & majorem squamis in extremitate suâ albidis & lanuginosis, evadit.

Reperitur quoq; Fruticis hujus coniferi species major, Foliis majoribus, cujus Fructus in icone seorsim sculptus. De quâ mihi Anno M. DC. LXIV. ramus siccus à *Domino Doctore Huyberto*, & Anno M. DC. LXX. alius à *Domino Doctore Matthæo Slado* communicatus.

ILLUSTRISSIMUS etiam DOMINUS à BEVERNINGK antè tredecim annos ramo ex Africâ, mediam inter hunc & illum descriptum faciem obtinente potitus: qui mihi, nisi varietas subsit ratione loci, Naturæ lusum videtur.

CUPRESSO-PINULUS CAPITIS BONÆ SPEI.

Cap. X.

C*Upresfo - pinulum* Arborem quandam voco Africanam, semper virentem, & ut mihi relatum pumilam. De quâ *Rami* aliquot perelegantibus ILLUSTRISSIMO DOMINO à BEVERNINGK Anno M. DC. LXIII. ex Africâ missi, ob raritatem & peregrinam formâ, Botanicis omnibus, quibus visi, curiosis, gratissimi. Qui *Virgæ* sunt, pedales circiter, rotundæ, pennæ crassitiem scriptoriæ penè attingentes; ligno subalbido; cortice rufescente ex cinereo

neroo teetæ, *foliolisque* angustissimis, triangulâribus ac mucronatis, Cupressi instar ramulorum, squamata. His verò Virgis, ramuli undique, duas tresve uncias longi, graciles valdeque flexibiles adnati; qui *foliolis* Ericæ vulgaris per-similibus, decussatim positis, densè vestiuntur. Quilibet ramulorum superiorum, *Strobilo* (modò uno, modò pluribus) exiguo, orbiculari, lanuginoso & albo, juxta ramulum planiusculo foliolisq; firmiter adhærentibus subtilissimè scandulato, onustus; formâ & magnitudine Fragorum, squamulis autem innumeris, intùs villosis ac argenteo nitore splendentibus, in anteriore parte foliolum viridè monstrantibus, arctissimè compacto: cujus squamæ, ut autumo, processu temporis dilatantur. Lignum & cortex rami mei saporem salsum (ex aquæ marinæ fortassis aspersione) & nonnihil adstringentem; sed foliola cum ramulis ingratum, subastringentem, cum tantillo amarore præbent.

CHAMÆLARIX, SIVE CHENOPODA MONO- MOTAPENSIS.

Cap. XI.

ALunt etiam juxta Bonæ Spei Promontorium deserta *Fruticem echinatum* quendam, frequentissimis ramis undique pilosis divaricatum: qui per interstitia brevia, invicem ambiuntur, à viridibus, Laricis in modum in a-
cervos

cervos congestis *Foliolis*, semunciam vix attingentibus, angustis, pilosis, pallido anteriùs aculeo, & nervo per medium crasso dotatis. Fert in ramis & ramulis, inter furculorum divaricationes, *Globum* album, hirsutum valdè sive villosum, *Cerasi* magnitudine, ex foliolis compluribus, iis, qui ramulos vestiunt, multò hirsutioribus, & arcuum modo inflexis, contextum: in quo, inter foliola, *Flores* flavi enasci dicuntur.

Si fructus & semen cum Echino Alpini cõvenirent, *Echini* nomen huic inderetur Frutici, eò aptiùs, cum folia & globi, formâ Echini animalis, in orbem congesti se præsentent.

FRUTEX CINERACEUS MUSCOSUS, CAPITIS BONÆ SPEI.

Cap. XII.

FRutex arborescens hic, admodum rarus, & mirificè, quasi cineribus conspersus; lignum obtinet album: *ramos* frequentissimos, rigidos & variè divaricatos; cortice tomentoso, cinereo, penitus circumtectos; minutisque tenuibus, brevibus, tomentosis ac cinereis, coacervatis *Foliolis* muscosis, ornatos. Quæ in ramis rariora, majora, & eâ fermè formâ, ut flores in *Cannabis* luteæ sterilis *Contareni* stolonum summitatibus, stellularum in modum; in ramulis verò densiora, minora, magisque crispula, penè instar *Abrotoni* fæminæ foliorum collocata sunt.

ERI-

ERICA CORIS FOLIO
HISPIDO, CERINTHOI-
DES AFRICANA.

Cap. XIII.

EX Ericis quæ juxta Promontorium Bonæ Spei reperiuntur, quandam jam olim obtinui speciem, quæ ob singularem suam elegantiam, quâ inter omnes sibi congeneres eminet, Regina earum habenda. Quod ex icone etiam nostrâ, ad ramum pedalem exsculptâ, facile colligendum. Lignosus ille, durus, cortice ex subrufo gryseo, & reticulato tectus: quem ex omni parte, temerè & sine certo ordine, multa ambiunt Folia viridantia, crassa, nervo per longitudinem excurrente, Ericæ bacciferæ Matthioli magnitudine & formâ congruentia; nisi in ambitu, pilis quibusdam rigidis, veluti spinulis, exasperata essent. Flores, Cerinthæ floribus æmuli, in rami apice, brevibus pediculis, deni & duodeni in orbem conferti, ex rubeo colore lepide purpurascens, hirsuti, fistulosi, ventriosique, in quatuor lacinias parvas, ora divisa habentes; & ex totidem foliolis hirsutis acuminatisque, quasi ex calyculo provenientes, admodum magnificè se ostentant: in quorum alvo, stamina quædam, apicibus parvis prædita, cum stylo longiore occultantur.

D A R.

ARBOR SILIQUOSA
BRASILIANA, SILIQUA HI-
SPIDA FERRUGINEA CE-
RATONIAE FACIE.

Cap. XIV.

Dolendum fanè, tot Clarissimorum Virorum labores, quos ingenti molestiâ & periculo, plantas in Regionibus exoticis conquirituri, susceperunt, iconibus plerumque nihil, aut parùm utilibus, & descriptionibus nimis sæpe succinctis, in lucem edi: cum exoticæ, imprimis rarò parabiles, ac ægrè nostro sub coelo vernantes plantæ, diligentius, quàm vulgares describendæ, & iconibus accuratioribus sint illustrandæ: quòd tamen plerumque propter oleum ac operam quam requirunt, non sinè gravissimis Botanicorum curiosorum querelis negligitur. Quò impulsus, exoticas quasdam, vel nimis breviter ab aliis jam descriptas, vel malè depictas; quæ mihi operæ pretio dignæ videbantur, in hâc Centuriâ, figuris perfectioribus, prolixioribusq; descriptionibus donatas, reliquis prorsùs novis intermiscere placuit: quemadmodum inter alias etiam ex hâc Arbore siliquosâ, siliquis Ceratoniae patet.

Arbor hæc in Brasiliâ Sorbi facie nascitur, ramis plurimis laterorsùm extensis, cortice cinereo, & potissimùm circa fastigia instar Rhois subhirsuto vestitis: quibus Folia alternatim adnascuntur, unicastæ sesquipalmaris ferè longitudinis,

dinis, crasæ & hirsutæ, dena plerumque ex adversò sita, per intervalla, inhærentia: singularia verò folia, Sorbi quodammodò accedunt, à quibus potissimùm discrepant, quòd latiora, nullo modo serrata, Myrti Laureæ effigie, sed paulò majora, ac nervo rufescente, & venis, fibris, pilisq; ferrugineis, tam in supinâ splendidissimâ, quàm pronâ parte, dotata sint. *Flores*, brevissimos pedunculos, articulis duobus interceptos habentes, in ramorum extremitatibus, septem pluresve, quasi in spicâ brevi cohærent, ut credo tubulosi, & albi seu lutei coloris, in modum plerarumque *Ingarum* Brasiliensibus. Hi locum suum postmodum spontè concedunt *Siliquis* subsequenter, quatuor aut quinque uncias longis, unam latis, compressis, formâ Ceratonix, anteriùs adunco apice prominentibus, & secundùm longitudinem ad utrumque latus, veluti Pisarum siliquæ, filo quodam circumdatis; quod invisibile interdum, ob pilos hirtos, ferrugineos, siliquam hanc elegantissimam, impensè ita vestientes, ut tactu & aspectu, velut ex materiâ holosericâ Batavis *Trup* appellatâ, confecta videatur. Interiora autem siliquæ, & seminis formam, non sum rimatus; quoniam unicam, propter venustatem mihi maximè charam, confringere verebar.

Hæc Arbor *Inga Opea piiba* Brasilianorum, à Marcgravio in Historiâ Plantarum, Libro tertio, paginâ 112. figurâ minùs aptâ, & breviter sequentibus verbis repræsentatur. *Inga Opea piiba* Brasiliensibus: *Arbor* est cortice cinereo, in,, multos ramos expansa; *Folia* sibi directè opposita habens, duos aut duos, & semis digitos,,

„longa, rufescente nervo & venis ac pilis rufescentibus supernè & infernè; juniores ramuli item pilis vestiti. Post flores proveniunt *Siliquæ* parallelogrammi figurâ compressæ, & in totum pilis hirsutæ rufis, in quibus continentur *semina*.

ARBOR SILIQUOSA
BRASILIANA SECUNDA,
SIVE SILIQUA TORTUOSA
PUTRESCENTE, FRAXINELLÆ FOLIIS.

Cap. XV.

Postquàm pedem tantùm in Plantarum leguminosarum regionem intulimus, in principio statim magna profectò copia admiratione dignissimarum occurrit. Quarum quædam pulchritudine suâ oculos: nonnullæ odoris svavitæ nares: aliæ mirabili naturâ, meditationem spectantium afficiunt. Quas inter omnes non vulgarem consequitur gloriam, *Arbor hæc siliquosa Brasiliana secunda*, quæ & venustate florum, ac eorum odoris svavitæ, notabilique frondium naturâ, tres suprâ dictos tractus simul facit. Eadem etiam à *Domino Doctore Pisonè*, sub nomine *Guabipocacabiba*, & à *Marcgraviò* nomine *Guaibi pocaca biba* Brasiliensibus, jam quidem exhibita; sed pictoris negligentia, figurâ adeò imperfectâ, ut Lectorem plantas exoticas cognoscere cupidum, icone nostrâ, quàm
ad ra.

ad ramum siccum ex Brasiliâ translatum delineandam curavi, magis contentum fore, neque ex additâ descriptione, fastidium aliquod capturum confidam.

Est autem *Guaibi pocaca biba* Brasilianorum Arbor fruticosa, Sambuco, caudice, ramis, cortice & ligno, eundem etiam odorem, medullamque fungosam continente, æquiparanda: *Frondes* verò seu Folia ramosa, quibus obumbratur, longè sunt diversa. Quælibet enim illorum, pediculo rotundo, striato, leniter hirsuto, dilutè viridi, dodrantalis longitudinis, candidissimâ medullâ farcto, constat: in quo *suffragines*, tres aut quatuor holosericæ, utrinque ex oppositò, per interstitia uncialia & fescuncialia, summo ordine dispositæ, cernuntur. De his suffraginibus infimæ plerumque rarò longiores uncia: secundæ, duplò majores: tertiæ, tertiâ adhuc parte; sed quæ quarto aut ultimo locatæ, breviores iterum se sistunt. Minimarum aut infimarum suffraginum unaquæque, *foliis* uno aut duobus; subsequenti, tribus aut quatuor; reliquarum, quatuor aut quinque Fraxinellæ figurâ & magnitudine æqualibus, utrinq; sibi mutuò oppositis, alata est. Nec tamen hæc folia, instar Fraxinellæ, marginibus sunt ferratis, nec obscure, sed dilutè & jucundè viridia, membranacea, rigidiuscula, superiùs glabra, inferiùs lanuginosa & mollia instar Salviæ. Quorumlibet medium, propiùs tamen superiori, quàm inferiori, majori, magisque convexo lateri, percurrit nervus, ex quo plurimæ rursus costæ, fibras creberrimas reticulatas emittentes, oriuntur, omnes visu tactuque

notabiles & pulchræ. Proximè frondium sedes, ex ramorum lateribus, *surculi* palmares prodeunt, bini vel terni, rarò autem solitarii, umbellam *Flosculorum* plusquàm viginti, fragrantissimorum, Primulæ florum formæ simillimorum, sed dimidiò minorum, in lacinias quinç; angustiores desinentium, sustinentes, coloris lutei, ac ferici instar molliter subhirsutornm: quilibet è calyculo dilutè virescente, striato, lanuginoso, extremis oris in quinque crenas diviso, petiolum tenerum habente, generatur; atque stamina ex umbilico multa, crispula, apicibus luteis onusta (quos sculptor non expressit) emittit; quæ cæsariem spectabilem, in inferiore parte luteam, superiore verò ex rubro croceam conficiunt.

„Floribus deciditibus, quod fit mense Martio,
 „(teste Pisone) *Siliquæ* succedunt dulces, tortuosæ & deformes, primùm quidem virides,
 „mox maturitatem consecutæ, fiunt nigræ &
 „putrescunt.

Prætereà dum Arboris hujus naturam consideramus: sciendum, quòd folia ejus noctu coniveant, & oriente sole iterum se aperiant, meridie planè explicent, & hinc iterum paulatim in noctem se componant, instar *Arboris dormientis* à Theophrasto apud Libavium descriptæ: ita ut hæc Arbor *dormiens* nuncupari possit; nisi fortè quis objiciat, Arbores plurimas leguminosas ejusdem esse naturæ, ac proinde idem vendicare sibi nomen posse.

MIMO-

ÆSCHYNOMENE SPINO-
SA PRIMA, SIVE LATIFO-
LIA BRASILIANA SILI-
QUIS RADIATIS.

Cap. XVI.

DE *Æschynomene spinosa*, camporum Ameri-
cæ meridionalis, floribus abundantissimo-
rum, summo delicio, ac nostratium horto-
rum insigni miraculo, nullibi plura genera ac
varietates, quàm in fertilissimâ reperiuntur Bra-
siliâ; quarum quinque jam tantum, spinis hor-
ridissima, tactâ breviter sextâ Africanâ, infere-
mus mentionem.

Æschynomene spinosa prima, à nemine adhuc
depicta, ac raritate omnibus antecellens: Plan-
ta est fruticescens, *Caules* ramosq; proferens pal-
lidè virentes, quadrangulares, fragiles, medullâ
niveâ refertos, & in angulis densissimè spinarum
vallo lutearû munitos. Hi alternatim per inter-
stitia uncialia longiorave, *Fronibus*, (æquè ac
rami) quadrangularibus, spinosisq; ornantur:
quæ in extremitate fermè, in duas semunciam
vix attingentes expanduntur suffragines, quarû
singulæ, *foliis* utrinq; duobus, aversâ parte hir-
sutis, adversâ verò glabris & lætè virētibus præ-
ditæ, Senæ haud minoribus, nec dissimilibus;
exceptò, quòd altera eorum pars alteram longi-
tudine & latitudine vincat, & interius foliolum
inferius, multò brevius semper & longè minus
observetur: cujuslibet folii longitudinem, ner-
vus

vus erectus, superiori tamen lateri propius, quàm inferiori transit, costas quasdam semilunaris figuræ, in inferiori latere, cum venulis parvis in utroque fundens. Inter frondium appendices, pilis rigidis exasperatas, petiolus, vel solitarius tantum (vel subinde plures simul juncti) angulosus, tenuis, uncialis longitudinis, atq; spinulis multis præditus exit; *Globulum* sustinens villosum, Acaciæ dimidiò minorem, ex innumeris tubulosis flosculis, staminula pallida emittentibus, purpurei coloris, & squamulis compluribus pallidiusculis spinosis, confarcinatum. Quem *Siliquæ* tandem subsequuntur membranaceæ, novem, decem, immò & duodecim, in orbem, Glycyrrhizæ Dioscoridis instar, dispositæ, longitudine unciam superantes, pallidi coloris, & pilis longiusculis hirtæ, circumq; margines longioribus, veluti spinulis, radiatæ: hæ per intervalla sunt tumidiusculæ, depressæ interstitiis, ac Securidacæ instar geniculatæ; de quibus, femine maturo, filum, utrumq; latus fimbriæ instar cingens, solvitur, & siliqua ipsa disfilit, in capsulas quatuor aut quinque parallelogrammas, in singulis *Semen* unicum compressum, olivacei coloris, & figuræ ovalis, Acaciæ quadruplò minus, continens, cujus utramq; superficiem area circularis pingit.

Æschynomene hæc à Marcgravio, nomine *Inqueri-omnino* Brasiliensibus, in *Historiâ Plantarum*, Libro II. Capite V. pagina 64. descripta; est *Inqueri*, aliis *Caaeo*, sive *Herba casta* vel *Mimosa prior*, *Excellentissimi Pisomis*, de *Medicina Brasiliensi*

ensi, Libro IV. Capite 96. paginâ 117. quoad descriptionem.

Cæterum, quòd hujus Plantæ frondes & foliola concernit, tam admiratione dignæ sunt naturæ, ut non solùm vesperi & noctu, Arboris de more dormientis, sed & omnibus diei horis sese celerrimè reclinent complicentque, non aliter ac si flaccescerent, quando vel bâculo, vel manu leviter saltem tanguntur; paulò post autem in pristinam formam rursus se erigunt, non secùs ac si sensu prædita essent; unde & hæ ejusque generis plantæ, à nonnullis Herbæ sensitivæ, quamvis contra Gvillielmi *du Val* calculum, appellantur. Causa autem mirificæ jam dictæ proprietatis, nonnullis adeò difficilis scrutatu visa, ut Philosophum etiam quendam Malabaricum, dum nimis curiosè hujus plantæ naturam observare cupiebat, amentem esse redditum ferant; idem penè passus, quod de celeberrimo Aristotele perhibetur, qui cùm fluxum & refluxum maris capere non potuit, se ipsum in mare præcipitavit, quò ab eo caperetur. Alii eandem nimis levem judicant, sicuti Bontius diligentissimus, illam cum Cucumeris Asinini fructuum naturâ comparavit; qui maturitatem adepti, levisimo attactu à petiolo magno impetu strepituq; solvuntur, ac semine & aquâ contentâ se exonerant; sed illud profectò flatus, quò repleti sunt, conciliat; cùm alia sit *Æschynomenes*, nervis, fibris, valvulis, geniculis ac poris hoc perficientis, conditio. Plura qui de *Æschynomenes* frondium foliorumque motu scire desiderat, consulat Julii Cæsaris Scaligeri de Sub-

tilitate ad Cardanũ, Exercitationem CLXXXI, Distinctionem 28. Gvillelmi *du Val* Philosophiam Plantarum pag. 210, & sequentibus. Athanasii Kircheri, Mundum subterraneum, Libro XII, Sectione quartã, Capite V, paginã 418. Honorati Fabri de Plantis, Librum secundum, Propositione CLXXIX, p. 85. Roberti Hooke Micrographiam, Observatione XVIII, paginã 116. Marcelli Malpighii Anatomes Plantarũ Ideam, paginã 3, & 4; ac Henrici Regii Philosophiam Naturalem, Libro 4, Capite XVII, paginã 390, 391, 392, cujus opinionem, Lectorem labore evolutionis sublevaturi, ad verbum subjunximus.

„ Hęc planta, dum viret, & in terrã subsistit,
 „ folia ad certam altitudinẽ ut in figura I, habet
 „ erecta & expansa. Si verò quisquam ejus folia
 „ vel levi manũs contactu attingat, mox, tanquam
 „ sensũs motũsq; facultate prædita, folia sua, ut
 „ in Fig. II, ad magnam humilitatem demittit.
 „ Eaque, subductã attingentis manu, paulatim
 „ postea

postea spontaneo motu in priorem altitudi-
nem, Fig. I, eriguntur.

Eaque omnia, per musculos sive fibras,
nervos, spiritus, valvulas & poros, hâc ra-
tione fiunt: Primùm, quia nervi interiores
1. 1, qui in superiores foliorum musculos vel fi-
bras *aa* spectant, sunt latiores, quàm nervi ex-
teriores 2. 2, in inferiores foliorum musculos
vel fibras *bb* spectantes; idcirco spiritus sive
halitus ex terrâ *c*, per nervos interiores 1. 1, ut-
pote latiores, copiosius in foliorum fibras su-
periores *aa* influentes, & propter situm valvu-
larum 3. 3, sursum spectantium, in terram redi-
re nequeunt, dilatant illas secundùm latitu-
dinē, & abbreviant secundùm longitudinem;
eoque erigunt folia *dd*, quibus illæ sunt inser-
tæ, ad illam altitudinem, quam articulatio vel
flexibilitas, circa puncta existens, permit-
tit. Huc accedit, quòd hâc musculorum supe-
riorum inflatione, & foliorum erectione, ha-
litus, qui in inferioribus foliorum musculis si-
ve fibris *bb*, existunt, premantur; iique pressi
cogantur aperire valvulas & poros 4. 4, ex ner-
vis angustioribus 2. 2, in nervos latiores 1. 1,
spectantes; atque ita, cum aliis halitibus in la-
tioribus nervis 1. 1, existentibus, in superiores
foliorum musculos *aa* transire, eaque sursum,
attollere; idque tantò magis, quia valvulæ in-
feriores circa 1 & 1 atque 2 & 2 existentes, suo
situ sursum spectante halituum in terram *c* de-
scensum impediunt. Spiritus verò, ex terrâ *c*,
copiosius & fortius per nervos interiores &
latiores 1. 1, ascendentes, non patiuntur val-

„vulas 5.5, ex nervis latioribus in angustiores
 „spectantes aperiri, halitusque per eas ex latio-
 „ribus nervis 1.1, in angustiores 2.2, transire.

„ Cùm autem superiores foliorum partes circa
 „*dd*, ex.gr. Fig. II, manu attinguntur, tùm spi-
 „ritus, in superioribus illis foliorum partibus
 „ex illo contactu vehementiùs agitati, tendunt,
 „per nervos interiores latioresque 1.1, deor-
 „sum; eoq; aperiunt valvulas & poros, quæ sunt
 „circa 5.5, & ex latioribus ac interioribus ner-
 „vis in exteriores angustioresque 2.2, spectant;
 „per easque, cum propter obstaculũ sursum spe-
 „ctantium valvularum 6.6, nequeant descende-
 „re, ascendunt; clauduntq; suo ascensu valvulas
 „4.4, ex angustioribus nervis in latiores spectan-
 „tes; atque ita necessariò transeunt in inferio-
 „res foliorum musculos sive fibras *bb*; easq; in-
 „flando, & secundùm longitudinem abbrevian-
 „do, flectunt folia versùs inferiora, quantum ar-
 „ticulatio vel flexibilitas, quæ est circa puncta
 „adscripta . . . patitur, in situm sc. & figuram
 „quam Fig. II. exhibet.

„ Postea verò cùm folia ista ita, ut Fig. II.
 „ostendit, sunt depressa, & manus ab herbà
 „est ablata, halitus per interiores latioresque
 „nervos 1.1, valvulasque sursum spectantes
 „3.3, copiosius, quàm per exteriores angustio-
 „resque 2.2, ex terrà *c* in caulem ascendunt;
 „eoque claudunt primò valvulas, quæ circa 5.5,
 „existunt, atq; ex latioribus & interioribus ner-
 „vis in exteriores 2.2, spectant; progredien-
 „tesq; porrò ulteriùs, transeunt in superiores fo-
 „liorum musculos *aa*, eosque inflando, attol-
 „lunt

lunt nonnihil folia, quæ erant depressa *dd*; pre-
 muntque istâ foliorum aliquantâ sublatione,
 halitus copiosos in inferioribus foliorum mu-
 sculis *b. b.*, existentes; iique pressi aperiunt in
 angustioribus nervis 2. 2, valvulas ex exterio-
 ribus nervis in interiores spectantes 4. 4, trans-
 euntque in nervos latiores & interiores 1. 1; i-
 bique cum propter vehementiam halituum ex
 terrâ *c* copiosius in illos exhalantium, & valvu-
 las 5. 5, in angustiores nervos spectantes, clau-
 dentium, neque descendere, neque ad latera,
 transire queant; à copiosioribus halitibus, in
 nervos illos interiores & latiores perpetuò a-
 scendentibus, determinantur necessariò in supe-
 riores foliorum musculos *aa*; quos, cum hali-
 tibus ex terrâ per latiores nervos ascendentibus,
 ingressi, attollunt folia, secundum supe-
 riores partes *aa* halitibus copiosioribus reple-
 ta, secundum inferiores verò *bb* inanita, in il-
 lum sitû, quem folia antea habuerunt, qualem-
 que figura I hîc nobis ostendit.

ÆSCHYNOMENE SPINO-
 SA SECUNDA, SIVE FO-
 LIOLIS ACACIÆ LATIO-
 RIBUS, SILIQUIS LON-
 GIS HIRSÛTIS.

Cap. XVII.

Secunda, Radice longâ, crassâ, tortuosâ, extûs
 è fusco subluteâ, intûs albâ, odoris fortis in-

star Raporum, nititur; ac eâ fermè, quâ *prima*, facie excrescit, quanquam major, ramisque pluribus, versùs humum magis inflexis: quibus *Fronde*s, per distantias plerumq; laxiores, alternatim etiam dispositæ, adnascuntur, palmares, sesquipalmares, quadrangulæ, tenues atque spinosæ; à medio usque ad extremum Suffraginibus quatuor, sex vel octo biuncialibus præditæ, *foliola* continentibus complurima, summo ordine & pari semper numero, sibi directè opposita, lætè virescentia, Acaciæ Farnesianæ latiora; quorum singulorum medium, sed superiorem propiùs marginem, quàm inferiorem (de more omnium plantarum *Æschynomene* dictarum) tener permeat nervulus, venulas teneriores, vix conspicuas, spargens.

Hæ *Fronde*s in modum *Æschynomenes primæ*, tam celeris subtilisque sunt sensûs, (si ita loqui concessum) ut etiam levissimo attactu, tam semetipsas, quàm earum suffragines, & suffraginum *foliola*, ocysimè ad spectatoris admirationem, immò & ad stuporem animi, ita contrahant complicentque, quasi vitâ & singulari abominatione illarum rerum, quibus attrectantur, præditæ. Ad miraculum hoc, contractione & expansione nervorum perficiendum; tam pediculus frondis, quàm ejusdem suffragines, in imo propè exortum, notabilibus; & pedunculi foliorum vix conspicui, occultis geniculis, adeò concinnè & sapienter, à Naturâ sunt instructa, ut hoc ipso, ad artificiosissimæ rerum Magistræ industriam & subtilitatem incomprehensibilem, summis laudibus evehendam exciteris.

Flosculi

Flosculi vel coloris incarnati, vel ex cœruleo purpurantes, pediculis tenuissimis hirsutis, è ramorum lateribus, inter appendiculas frondium prodeuntibus, innascuntur numerosi, in globulum *Æschynomenes* primæ similem congesti, folio unico tubuloso, staminula pallida instar floccorum gerente, constantes. Hos excipiunt *Siliquæ* longæ, hirsutæ; quarum unicuique loculo, *Semen*, circulo in ungvem (juxtà harum Plantarum, atque *Acaciæ* seminis naturalem testeram) ducto, minus quàm spinosæ *Æschynomenes* primæ inest nigerrimum & splendens. Quòd nitrata in aquâ priùs maceratum, dein tempore verno terræ commissum, & sub pileo retentum vitreo, lætè quidem egerminat, sed rarò ultrà pedalem asurgit altitudinem, floribusque admodum avarè autumnat, ad hyemem autem cura nunquam pervenit, quamvis perennis in Brasiliâ, ubi ejus uber proventus.

Æschynomene verò spinosâ nostra *secunda*, est *Caaeo* seu *Herba viva prima* Marcgravii in *Historia Plantarum*, Libro II, Capite XII, paginâ 73. Quæ *Caaeo* sive *Herbæ Castæ* species prima (quâ descriptionem & iconem) Domini Pisonis, in *Historiâ Naturali & Medicâ Indiæ Occidentalis*, Libro IV, Capite XLI, paginâ 201, 202; ac *Iuqueri*, aliis *Caaeo* species prior, quoad iconem, & posterior, quâ descriptionem, ejusdem Pisonis de *Medicina Brasiliensi*, Libro IV, Cap. XCVI. paginâ 118.

ÆSCHY.

ÆSCHYNOMENE SPINO-
SA TERTIA, SIVE FOLIO-
LIS ACACIÆ ANGUSTIO-
RIBUS, SILIQUIS PAR-
VIS ECHINATIS.

Cap. XVIII.

Ibi & *tertia*, validioribus spinis undique horrens nascitur Frutex, Rosarum magnitudine; ramis multis, rotundis, hirsutissimo cortice atrorubenti obductis: quos *Fronde*s nullo ordine & temerè nascentes, fescunciam longæ, tenues, hirsutæque ambiunt; subtùs ad exortum, duobus hamatisque sentibus armatæ, & superiùs in quovis latere, quatuor aut subinde quinque suffraginibus, *foliola* obscure virentia, Acaciæ angustiora habentibus, dense adeò in orbem alata, ut flabellum è plumis confectum perminutum, non malè exprimere videantur. *Globulos* secundæ fert minores, flosculis rigidioribus & magis patulis congestos, ternos, senos, vel nonnunquam plures simul junctos: quibus *Siliqua* superveniunt, pilis rigidis echinata, tenuès, in tres distinctæ loculos; quorum singulis, singula *Semina* præcedentium paria, sed aliquantò minora, coloris ex spadiceo fusci, inclusa. Horum non exiguam copiam à *Carolo Chyuri p. m.* Anno M. DC. LX. dono accepi: de quibus quædam *Magnifico, Nobilissimo, Amplissimoq; Domino BENFAMIN Engelken Consuli ac Scholarchæ hujus Urbis meritissimo, & Viro sanè omnigenà re-*
rum

um scientiâ instructissimo, Patrono meo singulari, communicavi; quorum unum protulerat plantam, quæ proprietatem suam mirabilem, non sine ingenti delectatione *Nobilissimi Cultoris* demonstravit.

Et hæc quidem est illa *Æschynomene* (quæ *Caaeo* seu *Herbæ vivæ* tertia species *Marcgravii*: ac *Iuqueri*, aliis *Caaeó* posterior sive secunda (quâ iconē) *D. Pisonis*, de *Medicinâ Brasiliensi*, *Libro IV*, *Cap. XCVI*, pag. 118; atque in *Historiâ Naturali & Medicâ Indiæ Occidentalis* *Libro IV*, *Cap. XLI*, pag. 203.) cujus ego semen cuidam *Confangvineorum* meorum tradidi, è quo *Planta* progerminavit; ad quam audacula hilarisque, sed honesta puella deducta, cum ei significaretur, istam plantam tam miræ esse proprietatis, ut si deflorata, folia ejus leviter saltem attingeret, eadem se mox contraherent, ac si planè periissent: dumque lepida illa & svavis adolescentula, in animo cogitans, isthæc per ludum & jocum prolata; folia audaciter & intrepido animo, dextrâ tetigit, verum momento oculi evidenter cernens, ea subito moveri & contrahi, ita rubore suffusa est, sudorque toto passim vultu concidit, ut planè inscia esset, quid rerum agendum, & penè in eas cogitationes deveniret, plantam illam secretum & occultum svavium detegere posse: propemodum fermè ac *Indus* ille, qui *Vtias* (animalcula sunt *Cuniculis* similia, sed muribus non majora; *Nieremberg*io teste) aliquot numero assatas, cum folio *Arboris Copejæ* cui numerus *Vtiarum* inscriptus, ad *Hispanum* quendam deferebat, verum conficiendo i-

F

ter,

ter, sive fame sive gulâ impellente, tres ex iis devoraverat; quòd cum ei Hispanus exprobraret, indicaretque allatum folium sibi omnia patefuisse atque indicâsse, illi rei non solum fidem tribuit, veritatem fassus; sed & alios Indos, quibus rem gestam narrabat, ab istâ Arbore, ut sibi caverent monuit. Unde apud istos fama exorta, Arborem *Copejam* cum Hispanis colloqui, eisque omnia & singula Indorum facta prodere.

In quâ perridiculâ Indorum simplicitate major tamen integritas modestiaque occurrit, quàm in quodam hujus loci, cui eandem historiam cum *Amygdali Æthiopica*, *Arboris camphoriferae Japonica*, *Æschynomenes primæ* & *Geranii noctu olentis*, in alicujus gratiam ex manuscriptis meis in calamum (eâ tamen lege, ut à me sibi credita tamdiu, donec Opusculum hocce meum in lucem prodiisset, silentio involveret) dictâsem: ille autem à me vix discedens, se Doctorem summum fore putavit, si commissa sibi de labore meo ebuccinaret, haud secum reputans, Struthionis se exornatum pennis, nihil minus quàm Struthionem esse, quin immò potiùs tanquam forex suo indicio se prodidit, & aperuit se non nisi alienâ vitulâ arare posse.

ÆSCHY-

ÆSCHYNOMENE SPINO-
SA QUARTA, SIVE FOLIOLIS
ACACIÆ ANGUSTIORIBUS,
FRONDIBUS VALIDISSI-
MAS SPINAS HABENTIBUS.

Cap. XLIX.

Q*uarta*, Frutex itidem Brasilianus, spinis ad-
huc validioribus rufescentibus passim arma-
tus, & altiùs, utpote in Oxyacanthæ ma-
gnitudinem excrefcens; cortice purpurante, len-
to, & in ramis piloso, tectus. Hujus *Fronde*s,
seu *Folia*, Acaciæ instar sunt ramosa, ac obser-
vatione profectò digna: illorum enim quodli-
bet, ex pediculo penè dodrantali, crasso, ligno-
so, piloque abundantì hirsuto & rufescente con-
stat, per intervalla femuncialia, octo, decem aut
duodecim paria Suffraginum, biuncialis longitu-
dinis, sibi directè opposita, habens; quæ *foliolis*
compluribus utrinq; admodum exiguis, densiùs
quàm congenere omnes mirabiliter adeò pen-
natæ, ut tanquam in alis avicularum pennulæ ap-
pareant: inter cujuslibet Suffraginum paris me-
dium, ex petioli supinâ & carinatâ parte, acu-
leus longus & gracilis progeneratur; & in me-
diâ suffraginum distantiâ, utrinque ad petioli la-
tus, crassæ, aduncæ, Rosarum similes, validissi-
mæque spinæ; eo modo, ut par semper suffra-
ginum, par spinarum, & par spinarum, par suf-
fraginum (in medio, sicuti dictum, aculeum sem-
per tenuem habentium) alternatim, ordine accu-

ratisfimo se invicem excipiat. *Flosculos* fert sui congenerum de more, in globulum coagmentatos, sed majorem; dein *Siliquæ* hirsutæ è floris centro, longissimæ progerminare, feruntur.

An *Arbor sensitiva*, de quâ plurimum Reverendus Dominus Carolus de *Rochefort*, in *Historiâ Naturali Insularum Americæ* mentionem facit; illos, qui *Isthmum à Nombre de Dios* usque *Panama* peragrârunt, commemorâsse, integras ibi dari sylvas, *Arborem* dictam *Sensitivam* ferentes, quæ tacta, magno cum strepitu folia & ramulos erigat, formam globi repræsentantia?

Cæterum an *Herba* viva alia fruticescens, Lusitanis *Silva d' Agoa* dicta, *Marcgravii*? (quæ *Caaeó* secunda species, Lusitanis *Silva do Praya* vulgò dicta *Domini Doct. Pisonis*, in *Historiâ Naturali & Medicâ Indiæ Occidētalis*, *Libro IV*, *Capite XLI*, paginâ 202. quantum ad descriptionem attinet) cujus *Siliquas* à *Domino Carolo Chyuri* acceptas, in icone *Æschynomenes spinosæ secundæ*, proposuimus.

ÆSCHYNOMENE SPINOSA QUINTA, SIVE FOLIOLIS ACACIÆ LATIORIBUS, FRONDIBUS LONGISSIMOS ACULEOS HABENTIBUS.

Cap. XX.

Quinta, Viri integerrimi Dn. *Sevenhuyfene*, Pharmacopolæ Celeberrimi, ac Botanici eximi

mii

mii Hagæ Comitum, in horto, jam multos antè annos, ex semine Americano, oblongiusculo, olivacei coloris, tam feliciter exstitit, ut intra annum, ternos in cubitos, in Arbuscula pulchra adoleverit. Hæc *caudicem* habebat ligneum, rotundum, digiti crassitie, & multis spinis deorsum flexis rigentem: ex quo ramuli confuso ordine oriebantur spinosi; *Fronibus* inumbra- ti frequētissimis, *Æschynomenes* quartæ admodum æmulantibus, nisi quòd tenuiores, multò minùs hirsutæ, spinisque minoribus ac infirmioribus, aculeis contra altero tantò longioribus præditæ essent; & suffragines eorum, quæ laxiùs dispositæ, *foliis* majoribus, *Æschynomenes* spinosæ secundæ meliùs convenientibus, minùs arctè pennatæ. Hæ *Frones*, æquè ac antecedentis tactæ, ut & vesperi sinè cōtractatione, sed tardiùs paulò foliola complicantes, ita deorsum suffragines detorquebant, sicut in icone altera frons, perbellè demonstrat; in quâ tamen foliola male expansa, cum complicata vel clausa picta esse debuissent: aliàs frons utraque, studiosissimè cælata; in quâ suffraginum etiam genicula accuratè satis exprimuntur.

Huic addendum visum fuit, *sextum* adhuc *Æschynomenes spinosæ* genus rarissimum: de quo ramus circiter pedalis, Amstelodami, quendam apud pictorem, mihi conspectus: qui (nisi me fallit animus) Parisiis in Horto Regio eundem se collegisse perhibebat; ubi ex semine Insulæ *Madagascar* delato, Arbuscula hæc rarissima fuit educata. Hic verò *Ramus*, qui innumeris, omniumque latis- simis, sed infirmis spinis, pallidi

coloris alatus erat; *Æschynomenes spinosæ* secundæ fermè obtinebat *Fronde*s, spinis autè nullis horrentes, nec foliolis dilutè, sed obscuriùs virentibus pennatas, quæ, referente possessore, non minoris fuerunt motùs, quàm *Æschynomene*narum reliquarum frondes. An Arbuscula sensitiva, in Horto Lutetiæ Regio visa, magnique æstimata, Domini Caroli à Rochefort?

Præter genera *Æschynomenes* supra enarrata, quæ suâ præ aliis omnibus plantis, singulari rarâque qualitate & affectu, ingeniis excellentissimis, egregias præbent speculationes; plurima adhuc dantur, partim spinis pungentia terribilissimis, partim iis penitus carentia: quorum posteriorum, tria præprimis Americana, cum fructu Asiatici in Horto nostro sicco occurrunt.

PRIMUM GENUS,

sive

Æschynomene mitis prima, vel potiùs Herba Casta Americana, foliolis Acaciæ latioribus, siliquis latis compressis majoribus.

CUBitalis fermè altitudinis est Planta, ramis multis saturè viridibus, ad purpureum aliquando tendentibus: in quibus *Fronde*s magno numero, ejusdem penè formæ, cujus *Æschynomenes spinosæ* secundæ spectantur; nisi quòd tardioris sint motùs, ac aculeis omninò careant, earumq; suffragines sive pennæ foliolis obscuriùs virentibus, purpureo quodam subinde variegatis colore, compositæ. Ex frondium sedè, pediculus exurgit sesquiunciarū nudus, cujus cacumini *Flores* insident tubulosi, in spicâ, Pimpinellæ instar, globosâ

globosâ condensati: his evanidis apparent *Siliquæ* novem, decem pluresve simul junctæ, unciales, membranaceæ, fuscæ, compressæ, Genistæ haud multùm abhorrentes, tot in utroque latere extrinsecùs tuberculis præditæ, quot *semina* numerantur intrinsecùs, quæ nigra, formâ & circulis *Æschynomenes spinosæ secundæ* paria.

An Herba sensitiva prima Insulæ *Tabago*, Domini à *Rochefort*?

Abundanter provenire dicitur in *Barbados* & aliis Insulis Americanis, inde *Siliquæ* & *Semina* Anno M. DC. LXV. *Amplissimo Domino Johanni Commelyn* allata, qui eadem mecum participavit.

SECUNDUM GENUS,

sive

Æschynomene mitis secunda, vel potius *Herba Casta Zeylanica*, siliquis latis compressis minoribus.

HUjus Siliquam ab *Excellentissimo Domino Sye*, *Fautore plurimâ observantiâ colendisimo*, mihi humanissimè, cum maximo animi mei prolu-
bio communicata est, sequenti additâ relatione.

Transmitto *Siliquam Æschynomenes ex Zeilan*,
Insulâ siliquis parvis Domini D. Hermans, à *Brach-*,
menibus Ladschini; *Malajis* verò *Totta Vaddi*,
dictæ, quæ cum quinque aliis, uni adnata fue-
rat petiolo; è quarum feminibus, planta hoc
anno eleganter nobis propullulavit, *Mimosæ*,
minoris haud absimilis facie & motu, quæ cū
inopinato unicæ noctis casu exaruerit, nec sic
cari, nec depingi potuit.

”
Siliqua

Siliqua verò, quæ ex spadiceo fusca, nullis articulis intercepta; & *Semen* quod asservo, Herbae Castæ primæ perquam similia sunt; nisi quòd non majora, quàm in icone Mimosæ non spinosæ Zeilanicæ sub numero 2. exprimuntur.

TERTIUM GENUS,

sive

Æ *Schynomene mitis Americana, foliolis Acaciæ angustioribus, Siliquis longis angustis, semine quadrangulari; cujus Semen à Domino Sevenhuysen accepi: est Mimosa Italica sive Herba viva spuria, Hyacinthi Ambrosini, in Phytologiæ Partis primæ, Tomo primo, paginâ 359, & 360. delineata.*

QUARTUM GENUS,

sive

Æschynomene mitis Americana, foliolis Acaciæ brevioribus.

A Rbuscula est rarissima, in Corocao Insulâ nascens, *Frondebis* Acaciæ, in quibus *foliola* breviora, pedunculis longioribus quàm omnium *Æschynomenes* generum infidentia, cernuntur. *Globulos* uberrimos, *Æschynomenes* spinosæ tertiæ simillimos, flosculis verò majoribus, elegantioribus, paucioribusque compositos gerit. *Siliquarum* figura nos latet.

ADDITAMENTUM.

A Ntequam verò huic capiti Colophonem imponam, non adeò inutile reor, hoc loco etiam paucis *Æschynomenen Antiquorum* tangere, de quâ ita Libro IV, Hist. Plant. Cap. 3. scripsisse

psisse videtur Theophrastus. *Nascitur circa Memphim peculiaris quædam materia* (Gaza ver- tit: Gvilandinus autem quiddam: Plinius male arbor: Bodæus à Stapel optimè Frutex vel Herba) *non foliis, vel ramis, vel totâ formâ peculiare quid sortita, sed eventu. Quippe facies ejus spinosa: Folium Filici simile.* (πτέροισι: ita & Gaza. Plin. legit πτεροῖς, id est, pennis.) *Sed quum ramulos quisquam contigerit, folia veluti arescentia & langvescentia, contrahi ajunt, (vulgata ex. habent ἀφαιλιόμενα: Gaz. legit ἐπανβλυόμενα: nam hebetata cōvertit, duro sensu. Leg. ἀφαιλιόμενα cum Scaligero oba- refacta) deinde paulò post ad vitam redire & vivere.* Et Plinius, qui Libro XIII, Capite 10. hallucinatus est, dum ὕλημα Theophrasti, cum aliâ quadam arbore, ab eodem Autore, post ὕλημα memoratam statim descriptâ, confundit; Æschynomenes etiam Libro XXIV, Cap. 17, brevibus hisce verbis injecit mentionem: *Adjecit his Apollodorus assectator ejus herbam Æschynomenen, quoniam appropinquante manu folia contraheret.*

Ast Theophrasti Plantam spinosam Filicis folio, ab Æschynomene Plinii separare nonnulli volunt; cum contrahi non scribit folia Theophrastus, (si Gazam sequatur) sed exsiccare aut hebetata concidere. Si autem contentam in Johanne Bauhino versionem, à nobis allegatam, quin & scribendi genus, quo natura Mimosæ à multis exprimitur, trutinaveris; haud difficulter conjicies, aliter, quàm leguntur, intelligenda Gazæ verba. Nos igitur Plinii Æschynomenen, ac Plantam Filicis folio Theophrasti, tam diu unam & eandem credemus,

demus, donec Apollo aliquis, differentiam earum dilucidè nobis ostenderit.

Jam verò quæritur, qualenam *Æschynomene Veterum* genus sit plantæ? hoc perdifficile declaratu, propter brevissimam Antiquorum descriptionem. Ex quâ tamen colligere tantum licet, Plantam esse, cujus facies spinosa, foliumque filicibus non absimile, quæ, si quisquam ramulos eorum contigerit, veluti ardescencia & langvescentia se contrahant. Quâ cum nulla plantarum, mihi cognitarum, convenire meliùs videtur, quàm *Caaeo* Brasilianorum: cujus genera plurima speciesque spinosæ; ac foliis pennatis Filici similibus, appropinquante (*ut Plinii verbis utamur*) manu se contrahentibus, dotatae sunt: quapropter etiam *Æschynomenen* indigitare decrevimus. Hæc leguminosa est Planta, Flosculis tubulosis; Siliquis articulatis, (& si eidem Herbam Castam nostram annumerare velis, etiam non articulatis) Semina in utroque latere ovali circulo Acaciæ de more insignita, continentibus. De quâ Arbores, Frutices & Herbae reperiuntur, eaque sensibilibus valdè, vel obtusè, immò & sensu (loquor metaphoricè) penitus carentes. Hinc à quibusdam varia sortitur nomina, & pro diversis habetur plantis: cum tamen propter qualitatem & affectum, à suo averruncanda genere, tam minùs; quàm pruna sylvestria constipantia, à prunis domesticis laxantibus, quæ illorum classi accensenda. Cui verò distingvere *Æschynomenen* in diversa leguminum genera arridet; disjungat illud cum siliquis articulatis, à non articulatis; hocq; *Herbam*

bam Castam vocet, ad differentiam alterius cui nomen *Æschynomenes* tribuimus, sicque non adeò mihi reprehendus videbitur.

Tantum de *Æschynomene Antiquorum*, & nostrâ, nomine aliàs *Mimosæ* decantatissimâ, quod etiam illi usque eò indidi; donec liberalitate *Nobilissimi, Excellentissimiq; Domini Syen*, Flos, cum folio, Siliquâ & Seminibus ad manus pervenere meas, Plantæ alterius *Hedyfaro clypeato Herbariorum* valdè affinis, cumque *Mimosâ Acostræ* (exceptò quòd non spinosa) meliùs, quàm *Æschynomene* convenientis. Hujus Siliquæ, *Hedyfari clypeati* non valdè sunt dissimiles, ex fusco autem spadiceæ, minùs asperæ, majoribusque distinctæ geniculis, in singulis Semen *Hedyfari clypeati* quadruplò majus, & flavum cum tempore spadiceum, nullis circulis (contra *Æschynomenes* Seminis tesseram naturalem) notatum, concludens. Quod quidem terræ mandavi, sed irritò conatu, ita ut nihil ampliùs de plantâ hâc rarissimâ in medium proferre possim; nisi singulari favore, schema cum sequenti descriptione accuratissimâ, *Laudatissimus Dominus Syen* nobis transmisisset, cui hoc nomine, Botanico dediti studio, condignas debent gratias.

MIMOSA NON SPINOSA MA-
FOR ZEYLANICA DOMINO
HERMANS, EXCELLENTIS-
SIMI DOMINI SYEN.

Radice firmatur rotundâ, & subrufâ, quæ pau-,,
lò infra terræ superficiem, in tres qua-,,
tuorve partes finditur, & rursus postquam pro-,,

MIMOSA NON SPINO-
SA MAJOR ZEYLANICA
DOMINO HERMANS, EXCEL-
LENTISSIMI DOMINI SYEN.

fundiùs delituerit, in plures subdividitur, pau-
 latimque in capillamenta coloris albicantis de-
 finit. Huic innititur *caulis* rotundus, concavus,
 mollis & tener, coloris dilutè virefcentis, cui al-
 ternò ordine adnascuntur *Folia* longa, ex plurimis,
 aliis minoribus lateralibus nervo medio inter-
 currente, conflata, pari modo ut in aliis Mimo-
 sis liquet, nisi quòd folium hocce angustius,
 ac non ramosum, & tota planta prætereà dilu-
 tiorem colorem obtineat, sensuq; obtusiore sit,
 prædita. Juxta foliorum exortum *Flores* ena-
 scuntur papileacei, nunc singulares, nunc bini,
 ternive, pediculis brevioribus inhærentes, figu-
 rà (quantùm ex siccâ plantâ colligere datum) ad
 Genistæ flores propemodùm accedentes, colo-
 risque lutei vel aurei, labello autem inferiore
 hirsuto. Hisce succedunt *Siliquæ* angustæ, com-
 pressæ & articulatæ, trium unciarum ut pluri-
 mùm longitudine, quinq; vel sex Semina, suis
 internodiis distincta continentes, quorum nu-
 merum externè facilè quis distinguat, cùm non
 solùm foràs promineant, sed & iis in locis ubi
 conspiciuntur semina, siliqua planè sit aspera &
 scabrosa, articulationibus prætereà, quæ ea
 distingvunt, tam teneris, ut, si leviter tantum-
 modò tractentur, facili negotio à se invicem se-
 parentur: siliquæ extremitati insuper appendi-
 cula quædam ut plurimùm adhæret capillacea.
Semen ipsum Lentis fermè est magnitudine, co-
 loris ex griseo, vel subfusco flavescens, &
 exactè renis figuram exhibens, pari modo, ut
 in Spartio monospermo altero Bauh. Pin. vide-
 re licet. A. 1675. & 1676. semel atq; iterum è

„ semine nobis in horto Academico Lugduno Ba-
 „ tavo, & Prædio nostro suburbano, fuit enata:
 „ Verùm, cùm admodùm sit tenera, & non solùm
 „ intensum calorem; sed & solum apprimè humi-
 „ dum amet, nunquam ulterius quàm ad pedalem
 „ vel paulò majorem excrevit altitudinem: con-
 „ tractata autem folia tam segniter contrahebat,
 „ ut vix illud animadverti posset.

Semen ipsum ex *Ceylon*, insulâ totius Orbis lau-
 „ datissimâ, ad nos transmiserat *Eruditissimus &*
 „ *Diligentissimus Botanicus Dominus Paulus Hermans,*
 „ *Societatis Indicæ Medicus Ordinarius,* additâ se-
 „ quenti inscriptione; An *Æschynomene Apollodori?*
 „ *Herba Mimosa Zeylanica major, Dyahibala Cinga-*
 „ *lensium, id est, Tamarindus aquatica; Dya enim*
 „ *aquam denotat, in quâ nasci amat, & Hiembala*
 „ *Tamarindum, cum quâ folia fermè habet com-*
 „ *munia.*

Quibus historiæ *Mimosæ non spinosæ, seu Se-*
curidacæ clypeatæ (quod nomen, *Hedyfaro clypea-*
to genuinum nomen nondum habenti, ad aliud
usq; tempus retinemus) flore luteo, Lentis folio Zey-
lanicæ, Siliquâ nonnihil, sed floribus, foliis & Se-
minibus longè ab Æschynomene discrepantis,
similiter concludimus.

Supereft ut *Herbam Vivam,* & quidem hâc vice
 leviter, veluti extremo digiti apice tantùm attin-
 gamus. Hanc juxta delineationem *Acostæ, Fo-*
liis convenire cum Mimosæ non spinosæ Zeilani-
cæ apparet; si verò exanimentur Flores (de fru-
ctibus enim & semine nihil liquet) tam à Mimo-
sâ, quàm Æschynomene longè est diversa, ac
planta fortè Heteroclita habenda.

Et

Et hoc, quantum mihi de *Æschynomene*, *Mimosâ*, *Herbâ Castâ*, atq; *Vivâ* constat: quâ de materiâ clariora fortè Posteritati à *Domino Doctore Hermans*, nunc apud Indos degente, atq; commodiori, quàm nos, occasione Plantas perquirendi exoticas utente, expectanda.

EXPLICATIO TABULÆ,
in quâ *Mimosa non Spinosa Zeylanica* exprimitur.

1. Mimosam non spinosam Zeylanicam,
2. Siliquam Herbæ Castæ Zeylanicæ,
3. Semen Herbæ Castæ Zeilanicæ, indicat.

Et quoniam placuit in *Tabula B*, Siliquas rariores quasdam representare: breviter easdem etiam hîc describendas duximus.

Numero *IV*. diligenter exprimere curavimus, Siliquam *Fruticis*, *foliis Acaciæ*, *Mesopotamici*, à *Columnâ*, in *Rerum Medicarum Novæ Hispaniæ Annotationibus*, descripti. Quæ à *Johanne Ponâ*, in *Descriptione Montis Baldi*, editionis *Italicæ*, pagina 36, nomine *Caroba* o *Siliqua diGvinea purgativa*, proponitur. Hanc Siliquam ab *Amplissimo, Nobilissimo Domino, Domino Theodoro Golio F.V.D. Civitatis Lugduni in Batavis Consulari, & quondam Præto*re, nunc verò ejusdem nomine ad *Collegium Archithalassicum*, quod *Amstelodami est*, *Delegato*, nomine *Siliquæ Nabathææ ex Persiâ allatæ*, unâ cum ingenti farragine rario- rum, tam ad *Regnum Vegetabilium*, ac *Animalium*, quàm *Mineralium pertinentium Rerum Naturalium*, accepimus.

REPRÆ-

REPRÆSENTAVIMUS PRÆTER
ea in eadem Tabellâ Numero V.

Siliquam Arboris Guatapanæ ex Corocao Insulâ, cum
Ceratonîæ, & Acaciæ Farnesianæ affinitatem.

quandam habentem. Hæc Pisi sine cortice duriore instar intorta, compressa, ac unâ parte carinata, alterâ convexa est; corticibus duobus constans, quos inter substantia quædam filamentosa & cinerea continetur: Cortex primus sive exterior, membranaceus atq; è fusco est spadiceus; alter sive interior, vel qui mediam Siliquæ longitudinem transit, eandemq; ceu paries intergerinus in duas partes separat, albicans, validior, arcteq; adeò concretus, ut cavernulæ quædam exiguæ, iis tantum in locis (Ceratiæ ritu) observentur, ubi *Semen Ceratiæ* quadantenus accedens, sed multò minus continetur.

*CASSIÆ ET HERBÆ CASTÆ,
medius Indiæ Orientalis Frutex.*

DElineatur *Numero VI*, *Siliqua*, Frutici (ut *audivimus*) venustissimo, floribus *Cassiae*, neq; disparibus, sed minoribus foliis exornato, innascens. Quæ Anno M. DC. LXVI. ex *Ambon* Indiæ Orientalis Insulâ, sagacissimo stirpium Investigatori Domino *Sevenbuijsen*, nomine *Campang cuning* allata, ejusdem liberalitate in Museo nostro aservatur. Ea quâ expressa est magnitudine, substantiâ membranaceâ vel potiùs papyraceâ, è spadiceo vel ex purpureo obsoleto fusci coloris, plana valdè ac compressa, isthmis quibusdam, multisq; venulis quasi articulis intercepta; ac intrinsecus per membranulas in plurimis distincta concamerationibus, in singulis *Semen Siliginis* magnitudine continens oblongum, compressum, è spadiceo fuscum, splendens, circulo in ungvem ducto, veluti *Æschynome-*

nes & Acaciæ notatum. Horum quoq; nonnulla antè annos circiter tres, ab *Excellentissimo Domino Arnolde Sye, Doctore & Professore Medicinæ ac Botanices Lugduni Batavorum, longè Celeberrimo*, cujus studio indefesso in re Botanica multum debetur, nomine *Acaciæ similis ex Persiâ* impetramus; quæ autem olivacei erant coloris, nec splendentia.

Repræsentavimus tandem Numero VII, Caulem cum racemo Filicis Indiæ, Osmundæ facie, Bodæi à Stapel: quæ aculeis omninò destituta, & cum Plantâ Filicis folio Theophrasti minimè comparanda.

CASSIA FISTULA BRASILIANA FLORE INCARNATO.

Cap. XXI.

Cùm tertio in Capite indicaverim, quænam *Icon arboris, pro Cassiæ fistulæ Brasilianæ*, multos apud Auctores sit expressa, meum est, ut de ipsâ *Cassiâ* nunc paucis etiam agam, & genuinam ipsius effigiem, quippe à nemine illustratam, luci exponam.

Cassia verò hæc *Tapyracoyana* Brasiliensibus, insignis elegantia & magnitudine arbor, caudice recto, lævi, ex cinereo albicante, ramis longè lateque luxuriantibus; quos *Folia* amoenissima vestiunt cylindræa, multa unicastæ do-drantali, brevissimis pedunculis directè sibi opposita, dilutè virescentia, lanuginosa, paulatimque

timq; semper surrectim stantia, quorum cujusvis longitudinem subrubicunda permeat costa, & latitudinem venulæ complures, quæ directè semper sibi imminentes, paribus interstitiis ita disponuntur, ut subrotundis inflexisq; extremitatibus, proximè folii marginem concinnâ serie & ordine concurrant. *Flores* ex alarum sede originem ducentes, tenerisq; suis Surculis penè sesquipalmaribus, velut in spicam digesti, uncialibus, lanuginosis, teneris pedicellis appensi, ex capitulis Capparum paribus prorumpunt, Casiaë Alexandrinæ longè minores, quin etiam petalis, sed incarnati coloris, compositi; horum umbilicum, stamina octo occupant, apicibus magnis prædita, & fursùm reflexa, quorum inferiora tria, superioribus duplò longiora: inter quæ Stylus conspicitur semilunaris, longus ac lanuginosus, successu temporis, in *Siliquam* talem tamq; grandem evadens, qualis à Lobelio & Excell. Domino Pisone expressa, ac à Marcgravio in Historiâ Plantarum, libro tertio, capite XVIII, paginâ 135. ita descripta. Post Flores sequuntur Siliquæ, immaturæ quidem virides, maturæ nigrae seu fusca deorsùm, propendentes; quælibet circiter duos pedes, longa, quinq; digitos crassa, paulatim incurvata, ut ensis Polonicus. In uno ejus latere, eminentia duplex est secundùm longitudinem, in altero simpla, quasi chorda agglutinata esset sub cortice: Nec rotunda nec teres exactè est siliqua, sed concisa, nam transversim incisio ellypsim describit. Cortex exterior est instar corticis exterioris arboris, inte-

„rior lignosus & albus. Non possunt hi cor-
 „tices simul frangi, sed malleo concuti debent:
 „Siliqua porrò intùs transversim multas habet
 „distinctiones, quarum quælibet crassitiem pen-
 „næ anserinæ capit. In qualibet autem cellu-
 „lâ *nucleus* latet, magnitudine & figurâ amy-
 „gdalæ, coloris ex albo flavescentis, splendens,
 „lævis, durus, per longitudinem lineâ subru-
 „fâ in uno latere divisus, nucleum continens
 „album, corneæ substantiæ. Quælibet præter-
 „ea cellula continet substantiam glabram, glu-
 „tinofam, brunnam seu subnigram instar Cassiæ
 „solutivæ, sed amari saporis & ingrati. Ad-
 „stringendi vim habet. Hucusq; Marcgravius
 „qualitatem minùs aptè exprimens, quemad-
 „modum ex sequentibus Pisonis verbis videre
 „licet. Siliquæ &c. ingrati & amari saporis,
 „quæ primò ante maturitatem cum astrictione
 „conjuncta est. Ubi verò gradum ulteriorem
 „maturitatis acquisiverit, laxat alvum. Et Lo-
 „belius, Cassiæ nostræ Brasilianæ Siliquæ descri-
 „ptionem, in Pharmaceutices Officinâ Rondeletii,
 „paginâ 41. primus exhibens, inquit: Hu-
 „jus pulpæ uncia una plùs purgat, quàm uncia
 „duæ alterius Cassiæ Ægyptiacæ. Quod etiam
 „Casparus Bauhinus in Pinace paginâ 403. anno-
 „tavit. Ex quibus effulget, Cassiam hanc Arbo-
 „ribus purgantibus annumerandam esse, & mini-
 „mè non purgantibus, ut à Doctissimo Laborio-
 „sissimoq; Jonstono factum, cui in Historiâ Na-
 „turali de Arboribus, Libro VII, capite 2, articu-
 „lo 2, paginâ 384. Cassia fistula non purgans Bra-
 „siliensis dicitur.

Infu-

Infuper aliis judicandum relinquo, an Excellentissimus D. Jonstonus, rectè etiam Cassiam Brasilianam Lobelii à Marcgravii separaverit, cumquè Rechii contulerit, quoniam Rechii ea videtur, quæ à Domino Carolo de *Roche-fort*, in Historiâ naturali Insularum Americæ descripta, quam tam diu eandem cum Ægyptiacâ existimo, donec mihi, in quibus discrepet, ostendatur.

FRUTEX PAVONINUS,
SIVE CRISTA
PAVONIS.

Cap. XXII.

FLores adeò fert elegantes, ut fruticem in Leguminosarum tribu, parem vix ullum, pulchriorem certè nullum aliquis reperiat, si *Florum* pensiculatiùs in tam concinnâ serie, in spicâ longè patulâ dispositorum pyramidali, examinet ubertatem, eorumquè; venustissimum è Regio purpureo ad rubedinem vergentem, cum avidi splendore auri intermixtum colorem, quo à luxuriantè Naturâ, cùm omnium esset gratiosissima, colorati sunt. Taceo *Stamina* eximia, è floris umbilico admodum pomposè, formâ superbientis pavonis cristæ erumpentia, quorum similitudinis causâ nomen Cristæ pavoninæ, floribus Fruticis hujus æstimatissimis, à Sinensibus inditum.

Frutex itaq; hic pereximius, cortice lævi, præprimis in junioribus ramis purpuratus, in *Ambon* Insulâ, aliisque Indiæ locis, ad quinque cubitorum

altitudinem asurgit: *Fronibus* purpureis spithamæ
 longitudinis, sub origine, spinam hami modo in-
 curvam habentibus, alternâ vice, adversus flagrâ-
 tis solis radios ubertim inumbratus; quæ per cer-
 tas distantias, Suffraginibus quinq; , septem, pau-
 cioribus pluribusve, in quolibet latere biunciali-
 bus, sunt præditæ, purpurei itidem coloris, acu-
 leolumq; etiam purpureum sub singularum exor-
 tum monstrantibus; in harum Suffraginum una-
 quaq; octo, decem, duodecim, vel quatuorde-
 cim *foliola* observantur, Coluteæ Scorpioidis ve-
 nosiora, pari semper numero, sibi mutuò opposi-
 ta, ita ut nullum suffraginis extremum claudat.
 Hæc *Folia* nimirum, sicuti & *Frondes* ipsæ, So-
 lem adeò appetunt, ut matutino statim tempore,
 simul ac aureos spargit radios, ad illos in gremio
 suo excipiendos promptissimè se expandant, do-
 nec, vesperscente cœlo, iterum claudantur ac
 versùs humum vergant, absentiam Phœbi quasi
 mœrentia, & debitam floribus admirabilis pul-
 chritudinis, qui Fruticem hunc toto die singu-
 lari amœnitate decorârunt, exhibentes reveren-
 tiam. *Floribus* namq; exornatur incomparabilis
 suavitatis, de quibus plures subinde quàm quin-
 quaginta in ramorum summitatibus spicam lon-
 gam spectabilem efformantes numerare licet. *Illo-
 rum quilibet* triunciali petiolo purpureo, inferiùs
 juxta sedem spinulâ, & superiùs geniculis sæpis-
 simè duobus donato suffulcitur, ac Cassiæ in mo-
 dum Brasiliænæ, in globoso ante perfectionem
 celatur *Utriculo*, quinis ex obsoleto purpurascen-
 tibus composito foliolis, quorum infimum cari-
 natum extremâ parte inflexum, velut cucullus,
 super

super reliqua minora, resupinatur, atq; *florem* in illis reconditum tam diu occulit; donec tandem eo dehifcente, amoenissimo suo captivo, *Flore* scilicet venustissimo, petalis quinque è purpureo rubentibus & ex aureo fulgore variegatis constante, maximâ amicitia ita uniatur, ut sextum & quidem infimum tantum folium, seu carina, sit habendum. Singulorum in medio florum, *Stamina* stant decem purpurea longissima, fursum versum reflexa, flaventes in crocos desinentia: inter quæ stylus custoditur prolixus & crassus, tandem in *Siliquam* à Pisorum haud multum recedentem excrescens, corticosam, duram, ex purpureo castanei saturati coloris, intrinsecus verò albam, ac valvulis spongiosis & crassis ex cinereo ferrugineis, in novem vel decem separatam cellulas; quarum unaquæque *Semen* Ceratiæ simile continet, olivacei coloris, cum tempore ex spadiceo rufum seu fuscum, circularibus lineis, instar Fructus peregrini tanquam torno elaborati argentei (qui fructus *Inimboi*, Marc.; & *Bonduch* Indorum, Ponæ in editio: Ital.) à Johanne Bauhino descripti, densissime cinctum, quod ex pedunculo in marginem siliquæ supremo dependet. Hujus *semen* primum à Domino *Carolo Chyuri* p. m. deinde à *Nobilissimo Domino Jacobo Golio*, *Nobilissimoq; Domino Arnoldo Sye*, & *Spectatissimo Domino Sevenhuisene* (qui mihi humanissime per literas significavit, in Insulâ etiam *Ambon* Cristam pavoninam aureis omninò floribus, coli:) & aliis, maximam partem nomine *Acaciæ Orbis Americanæ alterius*, omnium pulcherrimo flore, nactus sum, sed germinare admodum morosum. At inter Semina, quibus

ILLU-

ILLUSTRISSIMUS EXCELLENTISSIMUSQUE DOMINUS, DOMINUS HIERONYMUS à BEVERNINGK ex Aulâ Regis Hispaniæ, perfunctus feliciter Legatione Anno M. DC. LXXI. in Belgiam redux, gratiosissimè me exhilaravit; quædam etiam hujus *Cristæ pavonis* occurrebant, quorum unum anno adhuc præterlapso, in aquâ nitratâ aliquot dies maceratum, non solum lætissimè progerminavit, sed in arbusculam etiam pulchram; attamen propter cœli nostri inclementiam, antè hyemis accessum, à frigidis autumnalibus pluviis, cum ingenti meo extinctam dolore, exsurrexit.

CHAMÆCRISTA PAVONINA BRASILIANA, SILIQUA SINGULARI.

Cap. XXIII.

PRius quàm Frutex pavoninus mihi innotuit, pulcherrimam ac prorsus novam *hanc Plantam*, Chamæcasiam nominavi; ast postquam nomen illud Sopheræ Alpini, Ecapatli Recchi, Pajomiriobæ Marcgravii Rhamno myrti folio Cornuti, eorundemq; congeneribus, competere rectiùs, atq; *Chamæcristam* nostram cum *Crista pavoninâ* congruere meliùs comperi, *Chamæcristæ pavoninæ* tantisper nomine insignire libuit, dum ab alio certiori donetur. Cujus duo mihi observata sunt genera, à nullo adhuc, quòd sciam, descripta.

Primum

Primum, eâdem penè, quâ *Mimosa spinosa* secunda facie procrefcit, quanquam minus, nec adeò ramosum, & nullo aculeorum vallo munitum. *Caules* namq; ex suâ radice fundit, quadrangulares, rubentes, spinarum penitus expertes; & ad singulas foliorum alas, modò in hanc, modò in alteram partem inflexos; ac geminatis latis in acutum desinentibus, nervosis, circumq; pilosis auriculatos *appendiculis*; inter quas, *Folia* alternatim exoriuntur palmaria, pennata, seu ex innumeris pallidè virescentibus *foliolis*, *Acaciæ* haud parùm æmulantibus, trinerviis, uni costæ adnatis sibi invicem oppositis, congesta; quæ vesperi ita sese complicant, ut accuratè demonstrat, quam sculpendam curavi, figura. E foliorum alis, solitariis plerumq; tantùm, tener & oblongus exit pediculus, cui *Flos* insidet amœnus, *Sophæræ* Alpini quadruplò minor subrubicundique coloris, petalis quinque acutioribus compositus; cuius in meditullio *corniculum* falcatum, lanugine densâ hirsutum, staminula inter multa ludit; quod collapsò postmodùm flore, hirsutiem suam exuens, in *Siliquam* efformatur pulchram, angustam, sextantalem breviorēve, *Cristæ pavoniæ*, sed nigerrimam, quæ plurimis intùs membranulis, veluti parietibus intergerinis in diversas conca-merationes, singulis, *seminibus* singulis repletis, dispescitur. *Concinna* sanè & planè nova est *Planta*, *Brasiliæ* campos ac colles floriferos diligens, mihi ope *Excellentissimi Domini Adolphii Vorstii p. m.* communicata.

CHAMÆCRISTA PAVO-
NIA AMERICANA, SILI-
QVA MULTIPLICI.

Cap. XXIV.

Alterum genus, sive Americanum Siliquâ multiplici, venustate ac concinnitate priori in multis cedens, caulem habet rotundum, striatum, haud inflexum; ramos multos, pilis tenerrimis pubescentes, ferentem: horum alæ, prioris generis breviores, earumque foliola pauciora ac ampliora, Mimosæ Spinosæ secundæ foliorum lobulos superantia, & aversâ parte subhirsuta: Flos dimidiò minor, quàm Brasiliænæ, & copiosius in singulis alarum sinibus, pediculo breviori fultus; quò evanescente, succedit Siliqua nigricans, priori angustior, magisq; compressa, ac in plures itidem concamerationes divisa, Semen continens quale est Brasiliænæ, sed minus. In Americana Insula Curacao dicta, oritur.

GENISTA-SPARTIUM
COERULEUM, CAPITIS
BONÆ SPEI.

Cap. XXV.

Genista-spartium flore cœruleo Æthiopicum, Genistæ vulgaris fermè facie in Bonæ Spei Promontorio nascens: Frutex densis & crebris est ramis, angulosis, flexilibus, non omninò lanugine

nugine quâdam destitutis, gustu aromatico; quos *Folia* vestiunt unguem humanum ferè longa, angusta, in fruticis inferiori parte, terna simul uni petiolo inhærentia, in superiore verò solitaria, appendiculas juxta basin angustissimas Trifoliorum ritu habentia. Ex ramorum lateribus, nec non aliquando summitatibus, *surculi* densâ lanugine adeò pubescentes, ut canescant, copiosissimè pronascuntur, foliolis incanis ac carinatis, instar Sabinæ penè ramulorum squamati. *Flores* in summis ramulis veluti spicatos, vel acervatim, ex cœruleo purpurascens, & figurâ quâ Erinaeæ Clusii, gerit; è calyculis striatis guttatisque, in quinque segmenta desinentibus, ac Hyperici foliorum instar infinitis propemodum foraminulis, perviis, emicantes. Hosce *Siliquæ* excipiunt exiguæ, perbreves, Scorpii secundi Clusii, sed glabræ, & spadicei coloris: in quibus è fusco spadiceum *Semen*, renis instar formatum, Spartii secundi Hispanici Clusio, perquàm simile, sapore viscido & leguminoso.

Genista-Spartium hoc rarissimum primò apud ILLUSTRISSIMUM DOMINUM HIERONYMUM à BEVERNINGK Anno M. DC. LXIII. vidi, & non ita multò post à Domino Doctore Huyberto, & tandem Anno M. DC. LXXI. à Domino Doctore Slado obtinui.

GENISTELLA SPINOSA AFRICANA, LARICIS FOLIO.

Cap. XXVI.

G*enistella Spinosa*, quam Caput Bonæ Spei genuit, Genistellæ minori aspalathoidi, Johannis Bauhini, quadantenus similis: *Suffrutex* est lignosus & spinis horridus. Qui in multos dispescitur ramos; horum minores incani, in quibus spinæ acutæ & tenues semunciam longæ, alterno ordine, æquali quodam intervallo, circumpositæ cernuntur. Singularum spinarum exortui, *Foliola* viridia & tenuia subnascuntur, numero decem & tredecim, plura pauciorave semper conjunctim ex uno tuberculo, ut in Larice, aut Corrudâ tertiâ Clusii, quibus similia, prodeuntia. *Flores* verò super ipsâ spinarum sede, plerumq; solitarii, sæpenumerò etiam bini oriuntur, neque quicquam à Genistellæ aculeatæ recedunt. Hi in *Siliquis* semuncialibus & incanis, Spartii minimi montani triphylli Columnæ, non autem mucrone fursùm reflexis, *Semina* tria vel quatuor flavescentia Genistellæ, relinqvunt.

MYRTO-GENISTA CA- PITIS BONÆ SPEI.

Cap. XXVII.

M*yrto-Genista* iisdem in locis nascens, arborescens est *Frutex*, ramis multis, quorum juniores fragiles & Genistæ instar angulosi; quos inconditâ serie disposita, nullis intervenientibus
pedi-

pediculis ambiunt *Folia* carnosæ, Myrti Laureæ foliis similia, vel majora, quorum medium in longitudine nervo sulcatur, ex quo venulæ complures diffunduntur, quæ omnes extremitatibus suis non procul à folii margine, singulari ordine & serie concurrunt. E ramorum apicibus, & ad singulorum foliorum exortum, petioli exeunt bini, terni aut quaterni, ex quibus *Flores* aureo colore fulgentes propendent solitarii, Genistæ aut Cytisi florum effigiem, repræsentantes; quibus delabentibus, *Siliquæ* prodeunt longæ & compressæ, Genistæ etiam respondentes, quantum ex nonnullis minùs maturis colligere licuit.

PLANTA LEGUMINO-
SA ÆTHIOPICA, FO-
LIIS RUSCI.

Cap. XXVIII.

V Aldè rara, ac prorsùs nova & hæc, quæ an Frutex vel Suffrutex, me fugit, cum *Ramus* tantùm dodrantalis magnitudinis, mihi visus, ILLUSTRISSIMO DOMINO à BEVERNINGK SUMMO ILLI Botanicae scientiæ ORNAMENTO & PROMOTORI MAXIMO, cum plantis tribus præcedentibus, è Promontorio Bonæ Spei Annos abhinc circiter XI. transmissus.

Ille porrò lignosus, triangularis (quod à sculptore non expresum) & superiùs in ramulos duos divisus; circaquem sinè certo ordine sparsa sunt frequentissima *Folia*, pediculis penitùs

carentia, dura, solida, Rusci æmula, majora autem, & si accuratè eadem observes, in ambitu leniter ferrata, anteriùs in mucronem acutissimum & pungentem exeuntia, in basi sinuosa, & planè sicut corculum, quod pingi solet, formata, multis nervis secundùm longitudinem excurrentibus, pallidi coloris, transversim venulas multas habentibus notata. *Florum* forma me latet: *Fructus* verò ramorum cacuminibus insidentes; Siliquæ sunt teretes, uncialis longitudinis, rigidæ, tumidiusculæ, membranaceæ & ex purpureo spadiceæ; quæ è calyculis, ejusdem coloris & substantiæ, in lacinias quinque desinentibus, prominent, Seminibus inanes, nimirum priùs apertæ, quàm à me inspectæ.

COLUTEA ÆTHIO- PICA, FLORE PUR- PUREO.

Cap. XXIX.

FRutices duo diversi apud Herbarios, pro *Colutea* in lucem editi: alter, Siliquis articulatis, *Colutea Scorpioides* nuncupatus: alter, Folliculos proferens membranaceos, spiritu veluti quodam distendente turgidos, *Colutea vesicaria* dictus. *Illum*, cum Botanico Præcellentissimo Domino Doctore Morison, *Securidacæ*: *Hunc* verò *Coluteæ* annumero; licet modò sit Frutex, nec Arbor procera, ut Theophrastus Libro III, Capite XVII. *Coluteam* suam descripsit.

Non

Non autem mihi est animus de *Coluteâ vulgari*, plura facere verba: cùm hîc in præsentia benevolo Lectori, *novum prorsus genus* ac valdè rarum elegantissimumq; repræsentare constituerim: quod ex semine Africano, circa Promontorium Bonæ Spei collectum, ante complures annos Amstelodami, in Caroli *Chivry* p. m. Pharmacopolæ & Botanici peritissimi horto feliciter enatum, ac autumnalibus mensibus lætissimè floruit. Ubi ex Radice suâ, *caules* plures, sesquipedales, lignosos, striatos, incanos, medullâ candidissimâ fartos, proferebat, sapore dulci: in quibus hinc inde sparsa erant *Folia*, è compluribus incanis *foliolis*, Ciceris Sylvestris angustioribus, uni costæ quatuor unciarum utrinque inhærentibus, unoque extremam alam occupante, composita: è singulis fermè alarum cavis, *Surculus* prodibat, duorum aut trium digitorum transversorum longitudine; *floribus* *Coluteæ vulgaris* longioribus, & florido colore ex svave rubente purpurascens, à medio ad summum cacumen, in singularem hujus plantæ gloriam decoratus. Quilibet verò illorum florum ex incano, striato, in quinque segmenta expanso emergebat calyce: ex quo, cùm suum elegantissimum amisit socium, florem nempe delapsum, *Folliculus* *Coluteæ vulgaris*, admodum spectabilis, & ob floris pulchritudinem veluti fastu inflatus, tener, membranaceus, pellucidusq; non sinè magnâ pompâ succrescebat; in quo, *Semina* sicuti in vulgari continebantur compressa, & formâ renis, futura folliculi supremæ pediculis brevibus appensa, quæ autem in meū
pluri-

plurimorumque Botanicorum dolorem, ad justam perfectionem non pervenerunt.

Coeterum ex hujus plantæ caulium melleo, instar Glycyrrhizæ, & tandem subamaro sapore, etiam decimo quinto adhuc, postquam collecti erant anno perdurante, calidam qualitatem temperatam, humanæ naturæ sinè dubio cum felici successu convenientem, augurari licet: Folia verò minori dulcedine & amarore majori prædita, calidioris & ficcioris sunt naturæ.

COLUTEA HUMILIS

Syriaca, flore violaceo.

Rarum etiam *Coluteæ* genus, Syriæ in locis editis propè Halepum occurrit; *Radice* fuscâ, amplâ, ad Raphani crassitiem, longitudinemq; accedente: quæ *Coliculos* fundit palmares, terram versùs reflexos, quorum supremæ parti, novem aut decem *Lentis* adhærent *Folia* pennata: Inter quæ *Flores* emergunt *Coluteæ* *Æthiopicæ*, ast violacei coloris inq; orbem dispositi: quos *Folliculi* excipiunt *Coluteæ*, sed paulò minores. Hanc in Herbario *Rauwolfiano* observavi, qui eam pro *Astragalo* *Dioscoridis* (cui apprimè similis) in *Itinerario* paginâ 116. descripsit.

ASTRAGALUS AFRICANUS,

flore luteo odorato.

Cùm *Astragali* hoc loco facta sit mentio, prætermittere non possum, quin novum quendam; in *Barbariâ* juxta *Gigeri* spontè nascen-

scientem breviter hîc etiam tangam. Hunc primò *Nobilissimus Dominus Carolus Sweikerus*, *Scabinus Patriæ & Amicus meus singularis*, *Monspelio* siccum transportavit; de quo mihi hoc Anno M. DC. LXXVI. *Excellentissimus Dominus Johannes Schmidt*, *Physicus & Medicus hujus Urbis longè meritisimus*, fructus & semina (cum plurimis aliis *Monspesfulanis*, *Italicis & Africanis* seminibus) liberaliter impertitus est.

Hæc verò Planta, *Foliis* gaudet pennatis, *Hedyfari clypeati* positu, sed multò angustioribus, minoribus, magisq; pilosis, in quibus etiam conjugationes longè plures supputantur. *Flores* in spicam circiter dodrantalem fert, *Hedyfari clypeati* pariter quâ formam respondentem, flavos autem & odore cerebrum mirificè oblectantes. Quos *Siliquæ* excipiunt unciales, subalbida, *Coluteæ* instar tumentes, corticosa, duræ, intrinsecùs cuticulâ duplici membranaceâ, in duas distinctæ cellulas; in quarum singulis, *Semina* tria vel plura, *Coluteæ* majora, ex glauco sublutea, ac molli lanugine albâ pubescentia, pedunculis suis inferiori siliquæ margini adhærent.

Si verò hunc *Astragalum* quis, ad *Onobrychidis Clusii* classem amandare mallet, non abhorrebo ab ejus opinione, cum hæc *Siliquas* breviores, magis turgidiusculas, nec adeò falcis instar incurvatas sicut *Astragalus*, ferat.

ASTRAGALO MONSPESSULA
no Johannis Bauhini, vel Onobrychidi primæ
Clusii affinis Syriaca.

A Stragalus Africanus, mihi *Tragium alterum Dioscorideum Rauwolfii* in memoriam revo-
 cat; de quo hoc tantum referre lubet, *Plan-*
tam esse leguminosam, *Foliis* Astragali Mons-
 pesselani majoribus, *Floribus* purpureis Ono-
 brychidis primæ Clusii; & quæ toto coelo dif-
 fert à Stoechade Arabicâ, cui velut affinis à Cas-
 paro & Johanne Bauhino (Venerandis Bota-
 nicorum illis Principibus, qui veluti Gigantes,
 nos pumiliones, humeris suis gestant, quò non-
 nihil longius prospicere queamus) adjungitur.

POTERIUM LATIFOLIUM
Asiaticum.

Q Via *Poterium*, Astragali & Onobrychidis
 non adeò dissimiles fructus fert, *Asiatici*
 hic *cujusdam*, à nemine adhuc descripti,
 sed à Rauwolfio in Itinerario pag. 118. no-
 mine Poterii Matthioli paucis tantum delibati,
 mentionem faciemus.

Suffrutex hic lignosus, ac sesquipedalis est, *Virgis*
 multis lanuginosis, extremum versum magis cras-
 sescentibus in modum Poterii; è quibus *Spinæ*
 exeunt sesquipalmares longioresve, ad quas *fo-*
liola multa ut plurimum opposita alligata, *Traga-*
canthæ cum rigiditate tum lanugine similia, sed
 Senæ formâ & magnitudine, in mucronem au-
 tem pungentem terminantia. *Flores* virgarum
 inhærent summitatibus, acervatim dense conge-
 sti, ex calyculis crasso tomento candido obdu-
 ctis,

ētis, hiantes, quorum verò colorem observare haud licuit, cū plantam tantū siccam viderim, & quidem sinè floribus apud Dominum *Sevenhuysen*, cumque floribus in Horto *Rauwolfii* sicco, cui *Poterium Matthioli*, à quo tamen foliorum magnitudine, inque aculeum desinentium, permultū differt, atque genus peculiare rarissimum constituit.

Frequens in Palæstina, & propè *Sidon* reperitur, ac circa *Haleppum*; ubi auctore *Rauwolfio*, ab Indigenis *Megasac* appellatur, & velut amuletum, contra fascina in ædificiis & in conclavibus suspenditur.

OROBUS AMERICANUS LUTEUS, SILIQUIS INCANIS.

Cap. XXX.

R Ara ad nos, ex *Curacao* Insulâ delata est *Planta*, iisdem in locis, *Viciæ* instar nascens, penitū autem hirsuta ac incana, caules verò proferens rectos, pedales, cubitalesve: quos *Folia* vestiunt alata, dena & aliquando duodena, ex adverso ordine uni rachi biunciali inhærentia; singularia verò folia, à *Polygalo Gesneri*, in eò tantū discedunt, quòd tam inferiore quàm superiore parte incana, densaque lanugine sint pilosa. *Flores* pusilli *Medicæ* similes, ex calyculo villoso, in plumatas cuspides instar *Lagopi* exeunte, provenientes,

quadrantalibus, immò & longioribus insident pediculis, è foliorum alis exortis, spicam longam efficientes, flavi: quos *Siliquæ* excipiunt incanæ, teretes, uncias ternas longæ, & acinacis in morem contortæ; in quibus multa *Semina*, oblongiuscula, parva, ceu fabeolæ minutæ formata, obscure cinerei coloris, nigricantibus maculis intertincta, & subdulci gustu, continentur. *Radix* quâ nititur, referente *Carolo Chivry* p. m. (à quo fructus cum Seminibus nomine *Conami* accepimus) eandem fermè vim, quam *Cocci Orientales*, ad pisces attonitos reddendos, possidere dicitur.

Hanc plantam, nomine *Orobi*, certâ de causâ hîc proposuimus; tametsi minor ei cum *Orobo*, quàm *Fabis* convenientia, & meliùs forsan *Astragalo Boetico Clusii* (cujus tamen fructus mihi haud visi) accenseri posset.

FLOS CLITORIDIS, TERNATENSIBUS.

Cap. XXXI.

L Epidisimum sui spectaculum oculis offert, in tantâ leguminosarum copiâ, *anadendras* etiam hæc per se infirma, sed tortilibus virescentibus ramis, proxima adminicula, quæ arripere potest, conscendens *Planta*: quam *Folia* multa ex alterno situ ambiunt, *Glycyrrhizæ sylvestris* Herbariorum quodammodo æmulantia, minora verò, pulchriùsque viridia, & bina
tan-

tantum, vel terna, ac totidem ex adversò uni costæ inhærentia, uno impari extremam alam occupante. E quorum appendicibus, pedicellus tener & parvus, circa medietatem, ubi nonnihil reflexus, foliolis duobus tenuissimis cinctus, exurgit, *Florem* sustinens admodum magnum, hiantem ac speciosum, quasi papiliaceum, cujus tamen inferius labellum, superiori folio videtur adnatum. Hic *Flos* ex magno calyce subviridi, membranaceo, in quinque lacinias desinente, & foliola duo rotunda ac membranacea circa basin habente, prorumpens; tam saturè profundo cœruleo est colore, ut etiam multos ficcus post annos, aquam, in quâ maceratur, brevi temporis spatio, colore adeò fermè cœruleo tingat, velut *Amil*, quod ex Indiis in Europam transfertur. Floribus labentibus, succedunt (ut fertur) *Siliquæ* longæ & tenues, *Seminibus* formam Phaseolorum parvorum exprimentibus, refertæ: quorum nonnulla Anno M. DC. LXVII. à Domino *Sevenhuysen*, cum variis rarissimis Indiæ Orientalis fructibus atque feminibus sortitus sum, hæc additâ relatione, Flores Ternatensibus coctos cibo esse, atque *Bokyni Cotelé de Principisse Clitoris* vocari.

PLANTA LEGUMINO-
SA BRASILIANA, PHASEO-
LI FACIE, FLORE PUR-
PUREO MAXIMO.

Cap. XXXII.

HAud minoris elegantiae & raritatis eximi-
um hoc *Phaseoli* fortè *genus*, quod farmen-
torum longissimorum beneficio arbores &
frutices proximas, sese iis circumvolvens, ascen-
dit. *Hujus* rami juniores, per intervalla uncia-
rum duarum, triumve, *Folius* tribus oblongis ex
uno pediculo, uncialibus vel fescuncialibus ad
summum, Terebinthi foliorum instar duriuscu-
lis, & admodum venosis, ornantur: ex folio-
rum appendicum sinu, petioli exeunt singulares,
Florem gerentes unicum valde speciosum, La-
thyri Narbonensis facie, sed vel quadruplò ma-
jorem, gratioresque purpurâ coloratum, cujus
basin calyculus, foliolis duobus membranaceis,
rigidiusculis, constructus ambit; & huic alius
adhuc calyculus subest, qui medio petioli ap-
positus, & quâ formam, priori similis. Oritur
in saltibus & dumetis Brasiliæ.

FOENUM GRÆCUM
SYLVESTRE POLYCRA-
TION MAJUS CRETICUM.

Cap. XXXIII.

H*Edysarum minimum*, in Historiâ Univerſali Lugduni excusâ deſcriptum, & *Fœnumgræcum ſylveſtre alterum Dodonæi*; à Johanne & Caſparo Bauhino, Auctoriſus ſummè admirandis, unâ eademq; plantâ habentur: Si autem figuram utriusq; accuratè conſideres, differentiam illarum non exiguam perſpicuè obſervabis. Quippe *Fœnumgræcum ſylveſtre alterum Dodonæi*, Siliqvas longiores erectas, folia minùs obtuſa & magis ferrata, profert: *Hedysari minimi Lugd.* Siliqvæ contra longè minores, falcatæ & humum verſus dependentes; folia obtuſiora minusq; crenata obſervantur. Qvas ob cauſas, *Hedysarum minus Lugd.* à *Fœnogræco ſylveſtri altero Dodonæi* diſtingvendum; atq; illud, *Fœnumgræcum ſylveſtre polycration minus Monſpelienſe*; hoc *Hiſpanicum ſiliquis erectis nuncupandum.*

Duobus hiſce, *tertium* in Cretâ ſpontè proveniens adjungo. Hujus ſemen ab *Excellentiſſimo Domino Arnolſo Sye*, Viro in perſcrutandis Naturæ latebris maximè induſtrio, annos ante ſex ſeptemve, nomine Vorſtiano, *Trifolii falcati Cretici*, mihi tranſmiſſum. Ex quo *Planta* enata, ab *Radice* albâ, longâ, in fibras multas divaricatâ, *Caulem* ſesquipedalis aliquan-

do

do longitudinis emittens, qui statim propè radicem, in plures ramos virescentes ac terræ plerumque incumbentes dividitur; à quibus alii minores exeunt ramuli, qui ut cæteri, *Foliis* vestiantur numerosis, *Fœnugræci Sylvestris polycratii Monspeliaci* paribus, nisi aliquantò majora, cordata, venis eminentioribus prædita, ac per extremum minùs crenata essent. Ex foliorum alis, *Flosculi* luteoli, plerumque terni vel bini tantùm, *Monspeliaci* multò majores, longioribusq; pedicellis innixi emergunt: hi in *Siliquas* dependentes, falcatas & admodùm venosâs, triplò *Monspeliaci* majores, *Semina* lutea itidem grandiora, *Galegæ* non malè convenientia, continent, abeunt.

In icone, *Ramusculus Fœnugræci sylvestris polycratii minoris Monspeliaci*, ad differentiam *Cretici* majoris, exprimitur. Quâ occasione commemorare non negligendum duxi, *Coronopum* ex libro *Johannis Bodæi à Stapel* (quem in *Theophrasti Eresii Historiæ Plantarum Commentario*, Libro VII, paginâ 831. descripsit) nihil aliud esse, nisi plantulam, foliis orbatam & floribus, siliquulis autem maturis onustam, sæpiùs jam memorati *Fœnugræci minoris Monspeliaci*: quemadmodum illud in *Herbario Bodæi vivo* (quod *N. Dominus Carolus Sweikerus*, à *Clarissimo Johanne Antonide van der Linden* p. m. suis nummis comparavit) clarè observavi.

TRIFOLIUM COCHLE-
ATUM SPINOSUM SYRIA-
CUM, FOLIIS LACINIATIS.

Cap. XXXIV.

DE *Trifolii cochleati* rarâ quâdam *specie*, cir-
ca Haleppum Syriæ inter segetes, cum Lu-
nariâ radiatâ Itatorum Lobelii, & Trifolio
glomerulis tomentosis per caulium longitudi-
nem Johannis Bauhini, copiosè nascente, hoc
capite agere operæ pretium duxi; quæ etiam non
procùl Monspelio Anno M. DC. LXVI. à
Domino Carolo Schweikero reperta, mihiq; cum
aliis Monspesfulanis compluribus plantis siccis
& feminibus allata.

Radix humum non admodùm profundè ni-
xa petit, alba & fibrata: à quâ *Cauliculi*, li-
gnosi, rotundi, virides, pedales vel etiam cu-
bitales, in terram reclinati, plurimis præditi
ramis, prodeunt; in quibus hinc inde sparsa
sunt *Folia* angusta, terna semper uni petiolo
longo inhærentia, dilutè viridia, Medicæ fru-
tescentis, sed profundius ferrata, vel potiùs la-
ciniata. *Flores*, ex foliorum alis, in oblongo
pediculo, frequenter bini tantùm simul ena-
scuntur, flavi coloris, à Trifoliorum cochlea-
torum floribus nihil differentes: quibus *Fructus*
cochleæ modo circumvoluti, longis & rigidiu-
sculis spinulis exasperati, *Trifolii cochleati fru-*
ctu spinoso majore, sed dimidiò minores succe-
L dunt;

dunt; *Semina* flava, compressa, renis instar formata continentis.

Et quanquam hæc *Trifolii cochleati species*, novis & incognitis annumeranda plantis; attamen in Rauwolfii Hodæporico, parte primâ, Capite IX, paginâ 118. sub nomine **Ein Medicamit gespaltenen Kleeblätlein** / quamvis sine descriptione & absq; icone, jam indigitatam comperio. Quam in Herbario etiam vivo dicti Rauwolfii, apud *Isaacum Vosium Philosophum Clarissimum* (qui nisi me fallit memoria, à SERENISSIMA REGINA CHRISTINA SVECORUM dono illud acceperat) Anno M. DC. LXIII. adeò pulchrè & curiosè siccatam, ac si eodem collecta fuisset anno, conspexi.

TRIFOLIO AFFINIS INDIÆ ORIENTALIS XANTHII FACIE.

Cap. XXXV.

ANno à Christi Nativitate M. DC. LXXII. *Johanni Brayne* Patrueli meo, ex Indiâ, *Rami* aliquot cujusdam (ut credo) Fruticis, qui Indis *Daon Lacat Lacat* appellari perhibetur, missi. Quorum *unum*, cum ramulo suo laterali, æri incisum Centuriæ huic inferere placuit. *Is* pedalis ferè est longitudinis, lignosus, sed valdè tenuis; cortice incano, subviridi, & quibusdam in locis obsolete purpurei coloris, tectus. Huic, alternâ serie, adnata sunt
Folia

Folia novem, pediculis longis appensa, tenera, lata, angulosa, leniter crenata & præsertim subtus incana, Xanthii quodammodo æmula, vel mediam quandam figuram inter pampinea & Rosæ Sinensis folia obtinentia; in quorum singulis, ab ipso statim pediculo, costæ subvirides pallidæq; septem expanduntur, & ex illis cunctis alii quidam nervi, venas plurimas, cum tenerrimis fibris, in foliorum carne latentibus, fundentes. Cæterum, è singulis penè foliorum alis, *Fructus* emicat, è petiolo parvo prodiens, qui basin plurimorum foliorum stellatam habet: hic *fructus* constat quinque conceptaculis lapaceis, cinerei coloris, Trifolii subterranei, tricocci, Regii, *Morisoni*, seminum involucris fermè æmulis, nisi quòd duplò majora, dura ac pilis rigidis quasi aculeata; horum quodlibet perfectum à summo finditur, & *Semen* unicum Anonis montanæ præcocius purpureæ frutescentis, *Morisoni*, magnitudine, formâ, colore, & brevi incanâq; lanugine, persimile continet.

SISYRINCHIUM EX PHOENICEO SVAVERU- BENTE FLORE ÆTHIOPICUM.

Cap. XXXVI.

L Eguminosas meritò *Siliquosæ*, *Siliculosæ* & *Capsulares* subsequi deberent, cum autem ordine, in hâc Centuriâ, nullo accurato, ob de-

fectum fructuum seminumq; Plantarum plurimarum, uti potuerim: & *Bulbosas* quasdam exoticas, quarum fructus & semina me adhuc fugiunt, in promptu habeam; in medio easdem collocare placuit: præprimis cum inter *Bulbosas*, quædam *Siliquosæ*, multæq; *Capsulares* habeantur. Agmen ergo inter has ducet *Sisyrrinchium* hoc egregium: Quod altitudine plus quam pedali asurgit, *Bulbum* possidens rotundum, *Croci*, aut *Sisyrrinchii* *Indici* *Cornuti*, cortice ex fusco cinereo & filamentoso obductum: è quo *caulis* viridis, ut existimo carnosus, exurgit, *Foliis* partim longissimis, partim brevioribus, angustis, nervosis, vegetissimâ viriditate coloratis, in modum ferè *Sisyrrinchiorum* *Clusii* amictus; cuius superior pars, *Papaveris* erratici instar hirsuta, *Florem* suâ venustate aspectum delectantem suffulcit, *Croci*, aut *Sisyrrinchii* *Asprensii* *Columnæ* grandiolem, foliis sex tenerrimis, è carneo & phœniceo nec non dilutè rosarum purpurâ blandè rubentibus, ad ungvem croceis, congestum; cuius in medio stylus quadrangularis, crassus, phœnicei coloris occultatur. Atq; hæc, quantum ex icone ab **ILLUSTRISSIMO DOMINO à BEVERNINGK** transmissâ summoq; studio suis coloribus, ad plantam in Horto ejus floribus decoratam, adumbratâ, observare potui. Nec enim pulcherrimum hunc *Æthiopicarum*, non procul à Promontorio Bonæ Spei remotarum solitudinum incolam lustrare fortuna dedit.

Aliud adhuc *Sisyrrinchium* eodem in Horto (quod an lusus tantum naturæ, an verò peculiaris fuerit species, me latet) effloruit; priori
per-

per simile, nisi quòd *Florem* rubedine tristiori & obsoletiori infectum, & languido collo deorsum dependentem, velut Polygonati ramosi flore luteo Cornuti, pari quoque formâ & convolutis foliis, proferebat.

Placuit aliquando EXIMIO MÆCENATI meo, in nunquam fatis mihi æstimandis Literis suis nunciare, monstrare se in instructissimo Horto suo, *Sisyrynchii quoddam genus Capitis Bonæ Spei, floribus superbiens candidissimis*, idque depictum mihi transmittere animus *Ei* fuerat, sed quoniam flos, pro more Sisyrynchiorum Clusii admodum fugax, & vix spectatus, voluntarium statim properaverat ad sepulchrum, intentionem ejus summo meo dolore sufflaminavit.

SISYRINCHIUM RAMOSUM ÆTHIOPICUM, FOLIIS PPLICATIS NERVOSIS ET INCANIS, RADICE TUBEROSA PHOENICEO.

Cap. XXXVII.

ANNO M.DC.LXVIII. BENIGNISSIMO AILLI Botano-sophorum PHOEBO, ILLUSTRISSIMO DOMINO à BEVERNINGK, integram cistam *Bulbis Tuberibusque variis*, in Promontorio Bonæ Spei jussu suo collectis, refertam, ex singulari benevolentia, donare mihi allibuit: in quâ non tantum *Radices* illarum Plantarum, quas in sequentibus quatuor

capitibus descripsi, unà cum Ornithogali Indici Swertii, Narcissi Indici punicei gemino latiore folio, Narcissi Indici liliacei, Narcissi Indici flore liliaceo sphaerici, à Ferrario jam Posteritati in sempiternam nominis sui memoriam propositi; sed aliarum adhuc plurimarum rararum prorsus ac novarum occurrebant. Præprimis autem *Tubera* quatuor, ob colorem suum sanguineum, in teneris etiam jam prognatis geminibus Coralli æmulantem, mihi arridebant.

Horum quodlibet, Iridum quadantenus simile, vix fescunciam in longitudine, ac pollicem transversum in latitudine contingens, formam non adeò inconvenienter Cygni corpus representabat; substantiâ carnosâ, ex phoeniceo crocâ, lentam mucilaginem continente, & cuticulâ firmiter inhærente, tenui, sanguineâque contactâ, cui insuper cortex, colore & substantiâ Colchici similis obductus fuerat, jam resolutus, quò sanguineus perpulcher radicis color, sinè impedimento meliùs oculis lustrari posset. Eâ enim *Radix* hæc est naturâ, ut illo, quò planta optimè augetur tempore, imminuta, venustissimum coloris splendorem deperdat, formamque suam in pedis figuram convertat, sub quâ emissas inter fibras nova propago (ut seorsim picta edocet radix) tandem procrefcit.

Tubera hæc, cùm mense Julio terræ commissem, unumquodque paucos post dies, *Folia* octo aut decem producebat, pollicaria, palmaria, vel etiam pedalia, Iridis facie, & quæ eò etiam modo in latum expansa, mutuoque se amplexando nascebantur, obscuriùs autem viridia, incana, hirsuta,

hirsuta, nervosa, plicata, & ab imo ad medium usque carinâ amplâ prædita: è quorum medio, non meo quidem in horto, sed in Floræ amœnissimo nobilique Pandocheo, apud ILLUSTRISSIMUM DOMINUM, DOMINUM à BEVERNINGK, *Caulis* pedalis, rotundus, viridis & hirsutus effundebatur, parte inferiori rubicundus; imâ medietate geniculatus, singula genicula folio angustiore breviorique cincta, supra verò pluribus ramis (quorum quemvis circa basin, longum angustumque comitabatur foliolum) brachiatus: quos Sysirynchii Theophrasti Columnæ pares, sed grandiores duplò ornabant *Flosculi*, sex foliolis purpureis, aliquâ flavedine ex phoeniceo colore intermixtis, forisque leniter hirsutis, constructi. His marcescentibus, *Fructus* enascebantur quidem trigoni, nec tamen ut Sysirynchii Columnæ oblongi, sed Hyacinthorum in modum subrotundi, qui perfectionem debitam non affecuti, virides erant & pilis brevibus, velut caulis foliaque hirsuti, intrinsecùs verò glabri, in tres separati partes, singulas *Semina* singula tantùm complectentes; quantum ex fructu sicco enucleare licuit.

GLADIO-

GLADIOLUS AFRICANUS, RADICE TUBEROSA, CEPÆ FOLIIS.

Cap. XXXIIX.

Gladiolorum in Promontorio Bonæ Spei vigentium, genera mihi tria innotuere.

Primum, Gladiolus Æthiopicus flore coccineo, à Cornuto vocatum: quod Anno à Christi Redemptoris nostri Nativitate sexagesimo tertio supra millesimum & sexcentessimum, copiosissimè, caulibus etiam ramosis, Mense Octobri & Novembri, in horto publico Amstelodamensi, nec non Domini Johannis Commelyn rarissimis plantis instructissimo, florens vidi.

Secundum: Bulbo cinereo & longè minore nititur: Foliis atque caule multò brevioribus: Floribus amplioribus brevioribusque, colore eleganter violaceo. Cujus effigies cum descriptione in Centuriâ secundâ, nomine Gladioli Æthiopici minoris, flore violaceo, sequetur.

Tertium; de quo hîc agemus, novum planè ac peculiare genus est, à Gladiolis omnibus, maximè diversum. Tuberosâ namque constat Radice, crassâ, penè pugillari, fuscâ foris ex cinereo cum aliquâ flavedine fordescente, intùs carnem solidam cerini coloris habente, in superiore parte colliculi instar subrotundè elevatâ, ac fibris multis ex imâ circulari fermè planâque basi diffusis: de quâ binæ radices plerumque ita conjunctæ, ut facili tamen negotio separari